

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๗๐
ฉบับทบทวน ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก
จังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม นี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน-จุดแข็ง-โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำ ชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับ หมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำ องค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนา การเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลลำโรงดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ยั่งยืนสืบไป

นางสาวปิยะพรรณ พูลเพิ่ม
สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก
กรกฎาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ก
สารบัญรูป	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๔
๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๕
๓. สภาพภูมิอากาศ	๗
๓.๑ ภูมิอากาศ	๗
๓.๒ ฤดูกาล	๗
๓.๓ ปริมาณน้ำฝน	๘
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๙
๔. เส้นทางคมนาคม	๑๐
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๑๐
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ	๑๑
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๑
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๑๑
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน)	๑๒
๖. สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๓
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๓
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๕
๖.๓ จำนวนครัวเรือน	๑๕
๖.๔ การศึกษา	๑๖
๖.๕ การสาธารณสุข	๑๗
๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๗
๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๒๐
๘. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๒๓
๙. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ	๒๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๕
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๕
๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๒๕
๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๓๓
๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๓๗
๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๓๗
๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๐
๒.๑ การวิเคราะห์จุดแข็ง - จุดอ่อน - โอกาส - อุปสรรค	๕๑
๓. การจัดทำ TOWS Matrix	๕๒
๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๕๒
๓.๑ การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix	๕๓
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	๕๔
๑. แนวทางการพัฒนา	๕๔
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๕๔
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๕๕
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๕๗
๒. สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	๕๙
บรรณานุกรม	๖๑
ภาคผนวก	๖๒
โครงการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี	๖๓
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมันสำปะหลัง ตามการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning)	๖๖

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนประชากร ประชากรตามเพศ จำนวนครอบครัว และจำนวนบ้านจำแนกตามรายหมู่บ้าน ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓
ตารางที่ ๒ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๕ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๘
ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ย ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๕๓	๙
ตารางที่ ๔ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลหนองแดงปี ๒๕๖๓	๑๒
ตารางที่ ๕ ผลผลิตทั้งหมดรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๓
จำแนกการผลิต ตามสาขาจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๖๒	
ตารางที่ ๖ ตารางแสดงจำนวนประชากรในตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๔
ตารางที่ ๗ พื้นที่การเกษตรอำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๘	๑๙
ตารางที่ ๘ สภาพการใช้ที่ดิน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๐
ตารางที่ ๙ ปริมาณการปลูกข้าวนาปี ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๑
ตารางที่ ๑๐ ปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๑
ตารางที่ ๑๑ ปริมาณการปลูกอ้อย ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๒
ตารางที่ ๑๒ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์ ตำบลหนองแดง	๒๒
ตารางที่ ๑๓ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มแปลงใหญ่ และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๓
ตารางที่ ๑๔ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก	๒๓
ตารางที่ ๑๕ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๔
ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๕
ตารางที่ ๑๗ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๑๘ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๗
ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๘
ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๘
ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลหนองแดง	๒๙
ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวดำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๙
ตารางที่ ๒๓ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่มะม่วง หมู่ ๑๒ บ้านเหล่าค้อ ตำบลปอพาน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๑
ตารางที่ ๒๔ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่มันสำปะหลังหมู่ ๑ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ตารางที่ ๒๕ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่มันสำปะหลังหมู่ ๗ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๒
ตารางที่ ๒๗ แสดงทรัพยากรดินตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๓
ตารางที่ ๒๘ ข้อมูลพื้นที่เขตความเหมาะสม (Zoning) สำหรับข้าว อำเภอนาเชือก	๓๘
ตารางที่ ๒๙ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวอำเภอนาเชือก	๓๙
ตารางที่ ๓๐ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ผู้ปลูกข้าวนาปี ปี ๒๕๖๖/๖๗	๓๙
ตารางที่ ๓๑ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว	๔๐
ตารางที่ ๓๒ ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลหนองแดง ปี ๒๕๖๘ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๑
ตารางที่ ๓๓ จุดรับซื้อ/แปรรูปผลผลิตข้าวในอำเภอนาเชือก	๔๑
ตารางที่ ๓๔ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิต ตำบลหนองแดง	๔๒
ตารางที่ ๓๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๓
ตารางที่ ๓๖ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๓๗ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๔
ตารางที่ ๓๘ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๖
ตารางที่ ๓๙ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๙
ตารางที่ ๔๐ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๑
ตารางที่ ๔๑ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๕๓
ตารางที่ ๔๒ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล	๖๐

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งตำบลในอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑
ภาพที่ ๒ อาณาเขตติดต่อ	๒
ภาพที่ ๓ พื้นที่ป่าไม้อำเภอนาเชือก	๔
ภาพที่ ๔ แสดงลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดมหาสารคาม	๕
ภาพที่ ๕ ชุดดินในเขตอำเภอนาเชือก	๖
ภาพที่ ๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ปี ๒๕๕๑ – ๒๕๖๐	๗
ภาพที่ ๗ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๙
ภาพที่ ๘ แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอนาเชือก	๑๑
ภาพที่ ๙ หนี้สินในภาคการเกษตรของตำบลหนองแดง	๑๓
ภาพที่ ๑๐ แสดงจำนวนประชากร ครั้วเรือน แยกชายหญิง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๑๔
ภาพที่ ๑๑ แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอนาเชือก	๒๐
ภาพที่ ๑๒ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๕
ภาพที่ ๑๓ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๖
ภาพที่ ๑๔ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๗
ภาพที่ ๑๕ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๒๘
ภาพที่ ๑๖ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย ตำบลหนองแดง	๓๐
ภาพที่ ๑๗ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๔
ภาพที่ ๑๘ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินในพื้นที่ราบลุ่ม ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๔
ภาพที่ ๑๙ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๕
ภาพที่ ๒๐ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๖
ภาพที่ ๒๑ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๓๖
ภาพที่ ๒๒ ระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าวตำบลหนองแดง	๓๗
ภาพที่ ๒๓ พื้นที่สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used) สำหรับนาข้าว	๓๘
ภาพที่ ๒๔ ที่ตั้งจุดรับซื้อข้าว อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๒

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ ๒๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๓
ภาพที่ ๒๖ แสดงชั้นความเหมาะสมของดินสำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๓
ภาพที่ ๒๗ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังใน ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๖
ภาพที่ ๒๘ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	๔๘

หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองแดงสหมิตร
มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๙๖๕ ครัวเรือน และมีประชากรทั้งสิ้น ๔,๐๖๒ คน แยกเป็น (ชาย ๒,๐๖๓ คน หญิง ๑,๙๙๙ คน)

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนประชากร ประชากรตามเพศ จำนวนครอบครัวและจำนวนบ้านจำแนกตาม
รายหมู่บ้าน

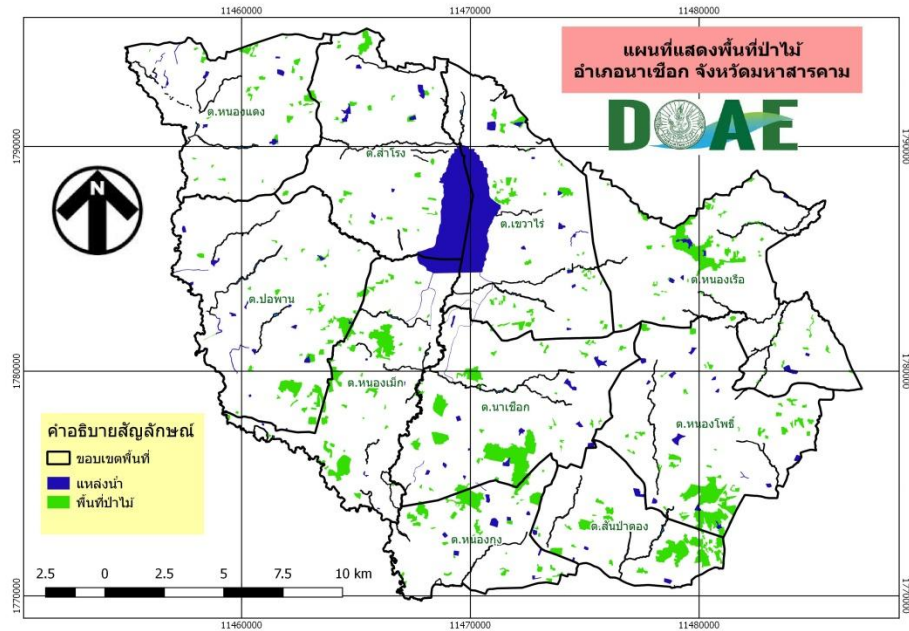
หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
๑.	บ้านหนองแดง	๑๓๐	๑๒๕	๑๒๙	๑๖๙
๒.	บ้านนาด่าน	๔๓	๔๖	๘๑	๘๘
๓.	บ้านดอนแฮด	๓๖	๒๙	๗๑	๖๐
๔.	บ้านเก่าใหญ่	๗๘	๗๕	๑๒๘	๑๔๕
๕.	บ้านโนนสะอาด	๕๗	๕๐	๙๗	๙๕
๖.	บ้านวังหิน	๑๘๔	๑๖๙	๒๖๕	๒๖๙
๗.	บ้านโคกก่อง	๑๑๐	๑๑๔	๒๓๑	๒๓๐
๘.	บ้านโคกสูง	๘๗	๘๗	๑๓๙	๑๓๒
๙.	บ้านหนองแต้	๑๕๔	๑๓๙	๒๑๒	๒๐๓
๑๐.	บ้านหนองแดงสหมิตร	๘๖	๙๐	๗๓	๘๑
รวม		๙๖๕	๒,๐๓๘	๙๒๔	๑,๔๒๔

(ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๖๗)

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลหนองแดง เป็นที่ราบสูงและพื้นที่ราบลุ่ม บ้างสลับกันไป ไม่มีภูเขา สภาพของดินเป็นดินร่วนปนทรายและดินเค็มกระจายตัวอยู่ในพื้นที่เล็กน้อย มีป่าไม้พื้นที่ ตำบล กระจายตัวในพื้นที่เป็นป่าผืนเล็กๆ เนื้อที่รวมประมาณ ๒๕๐ ไร่

ภาพที่ ๓ พื้นที่ป่าไม้อำเภอนาเชือก
(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

จังหวัดมหาสารคาม มีรูปร่างคล้ายนกอินทรียกกลับหัว ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๕ องศา ๒๕ ลิปดา และ ๑๖ องศา ๔๐ ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ ๑๐๒ องศา ๕๐ ลิปดา และ ๑๐๓ องศา ๓๐ ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ ประมาณ ๔๗๕ กิโลเมตร มีเนื้อที่ ๕,๒๖๗.๕๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ ๓.๓ ล้านไร่

มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกาฬสินธุ์
- ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น และจังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ ๔ แสดงลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดมหาสารคาม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงคล้าย ลูกคลื่นลุ่มๆ ตอนๆ ไม่มีภูเขา มีทุ่งนาสลับป่าโปร่ง มีไม้เขตร้อนหรือที่เรียกว่าป่าโคก พื้นดินเป็นดินปนทราย หรือไม้ก็เป็นทรายร่วน เก็บน้ำไม่ค่อยอยู่แม้ว่าจะมีฝนตก ในฤดูแล้งกันดารน้ำมาก มีแม่น้ำชีไหลผ่าน ระดับ พื้นที่โดยเฉลี่ยสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๑๓๐ - ๒๓๐ เมตร

๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

สภาพโครงสร้างของดินส่วนใหญ่ในเขตตำบลหนองกุงจะเป็นดินร่วนปนทรายและมีบางพื้นที่เป็นดินเหนียว จะมีหินลูกรังปะปนเป็นบางส่วน กลุ่มชุดดินที่มี ดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ ๑๗

ลักษณะดิน : เกิดจากตะกอนลำน้ำ หรือวัตถุต้นกำเนิดที่ผุพังสลายตัวอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ เป็นดินสีมากมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินเหนียว ในบางพื้นที่อาจมีเนื้อดินเป็นพวกดินทรายแฉะละเอียด สีน้ำตาลอ่อนถึงสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล เหลืองหรือแดง บางแห่งพบศิลาแลงหรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในดินล่าง มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ pH ประมาณ ๔.๕ - ๕.๕

การใช้ประโยชน์ : ใช้ทำนา บางแห่งปลูกพืชไร่หรือไม้ยืนต้นกลุ่มชุดดินที่ ๑๗ อยู่หมู่ที่ ๖ , ๙

ปัญหา : มีน้ำแข็งในฤดูฝน

ชุดดิน : บุนทริก หล่มเก่า เขมราฐ สุโขทัย ปากชม มหาสารคาม เรณู สายบุรี โคกเคียน สงขลา วิสัย หรือดินคล้าย อื่น ๆ

กลุ่มชุดดินที่ ๒๐

ลักษณะดิน : เกิดจากตะกอนลำน้ำ หรือวัตถุต้นกำเนิดที่ผุพังสลายตัวอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพัง แล้วเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ ที่มีหินเกล็ดรองรับอยู่ หรืออาจได้รับอิทธิพลจากการแพร่กระจายเกลือ ทางผิวดิน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว - ดีปานกลาง ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทราย ดินล่าง เป็นชั้นดินแน่นที่ที่มีการสะสมเกลือโซเดียม เนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลอ่อนถึงสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล เหลืองหรือแดง หรือมีก้อนเคมีสะสมของเหล็กและแมงกานีสในดินล่าง มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปฏิกริยาของดินบนเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง (pH ๕.๐-๖.๐) ส่วนดินล่างเป็นกรดปานกลาง (pH ๖.๐-๗.๐) แต่ถ้ามีก้อนปูนปะปน pH ประมาณ ๗.๐ - ๘.๕ ในฤดูแล้งพบคราบเกลือ

การใช้ประโยชน์ : อยู่หมู่ที่ ๑๐,๑๘,๑๖,๘,๖,๑๓ ใช้ทำนา / เป็นแหล่งเกลือสินเธาว์

ปัญหา : เป็นดินเค็ม มีโซเดียมสูงจนเป็นพิษต่อพืช เนื้อดินเป็นทรายโครงสร้างไม่ดี แน่นทึบ

ชุดดิน : กุลาร่องไห้ หนองแก อุดร ทุ่งสัมฤทธิ์ หรือ ดินคล้ายอื่นๆ

กลุ่มชุดดินที่ ๒๒

ลักษณะดิน : เกิดจากตะกอนลำน้ำ หรือ วัตถุต้นกำเนิดที่ผุพังสลายตัวอยู่กับที่ หรือ จากการสลายตัวผุพังแล้วเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบเป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วเนื้อดินเป็นดินทราย สีเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือเหลืองปนน้ำตาล อาจพบศิลาแลงอ่อนในชั้นดินล่าง มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ pH ๔.๕ - ๕.๕

การใช้ประโยชน์ : สำหรับปลูกข้าว อยู่ในหมู่ที่ ๓,๔,๕,๖,๑๑,๗,๑๕,๑๗,๒ ปัจจุบันใช้ในการทำนาปี

ปัญหา : มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำเนื้อดินเป็นทราย มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ

ชุดดิน : น้ำกระจาย สันทราย สีทน หรือดินคล้ายอื่นๆ

กลุ่มชุดดินที่ ๒๔

ลักษณะดิน : เกิดจากตะกอนลำน้ำ หรือ วัตถุต้นกำเนิดที่ผุพังสลายตัวอยู่กับที่ หรือ จากการสลายตัวผุพังแล้วเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบ เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว - ดี ปานกลาง เนื้อดินเป็นดินทรายปนร่วน หรือ สีน้ำตาลปนเทา หรือ เทาปนชมพู มีจุดประสีน้ำตาล เหลือง หรือ เทา ในดินชั้นล่างบางแห่งอาจพบชั้นที่มีการสะสมอินทรีย์วัตถุ เป็นชั้นบาง ๆ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก pH ๕.๕ - ๖.๕

การใช้ประโยชน์ : อยู่หมู่ที่ ๔ , ๕ โคกผักกูด ปัจจุบันใช้ทำนาปี ใช้ทำนา/มันสำปะหลัง อ้อย ปอ

ปัญหา : เนื้อดินเป็นทราย มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ

ชุดดิน : อุบล บ้านบึง ท่าอุเทน หรือดินคล้ายอื่นๆ

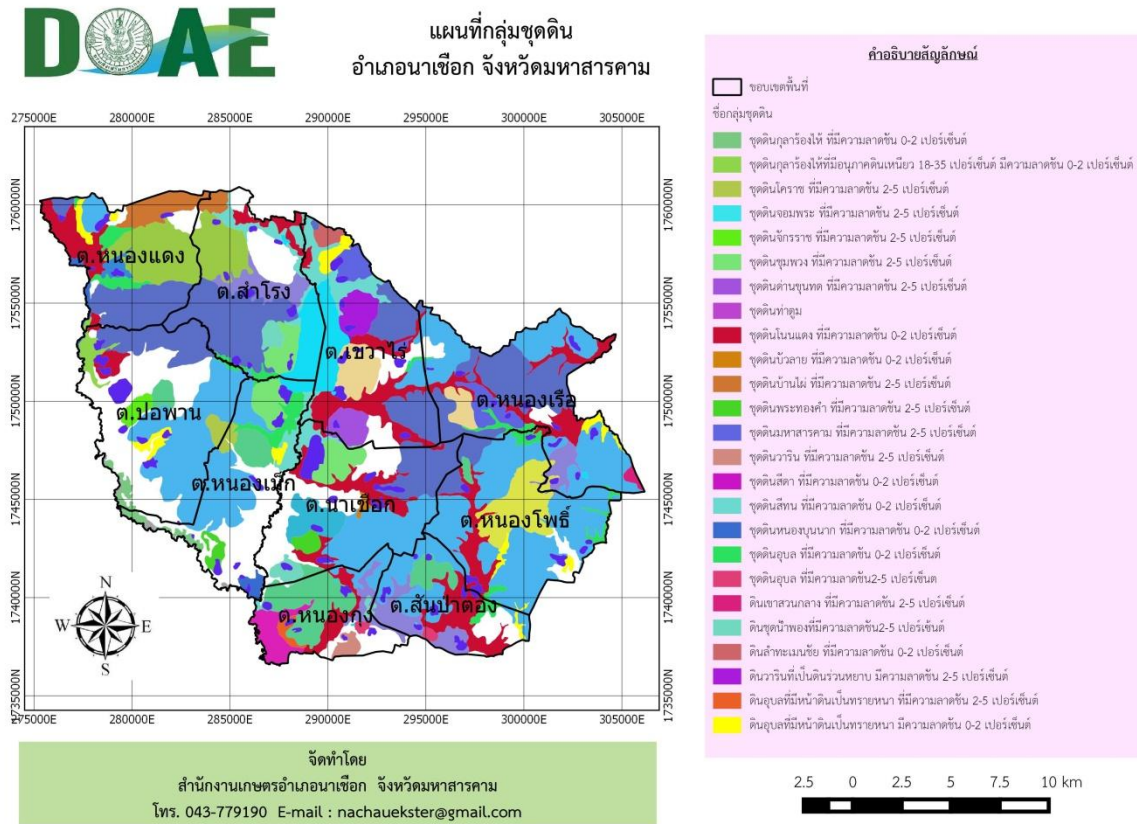
กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

ลักษณะดิน : เกิดจากตะกอนลำน้ำ หรือวัตถุต้นกำเนิดที่ผุพังสลายตัวอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพัง แล้วเคลื่อนตัวมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบที่ส่วนใหญ่มาจากหินตะกอน พบบริเวณที่ดอน เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี-ดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนละเอียดที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีน้ำตาล เหลือง หรือแดง ดินล่างอาจพบจุดประสีต่าง ๆ มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ pH ๔.๕-๕.๕

การใช้ประโยชน์ : ปลูกพืชไร่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ถั่ว อยู่ในหมู่ที่ ๑๗,๘,๑๓,๑๔,๑๖ ปัจจุบันใช้ในการทำนาปีเหมาะสำหรับปลูกข้าวนาปี

ปัญหา : เนื้อดินเป็นทราย และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในที่ลาดสูงจะมีปัญหาในการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

ชุดดิน : มาบบอน โคราช สติก วาริน ยโสธร ดอนไร่ ด่านซ้าย หรือดินคล้ายอื่น

ภาพที่ ๕ ชุดดินในเขตอำเภอเขียง

๓. สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ สภาพภูมิอากาศ

ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทย ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้พื้นที่ที่มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป ส่วนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป

๓.๒ ฤดูกาล

ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตามฤดูกาล จึงสามารถแบ่งฤดูกาลได้เป็น ๓ ฤดูกาล ดังนี้

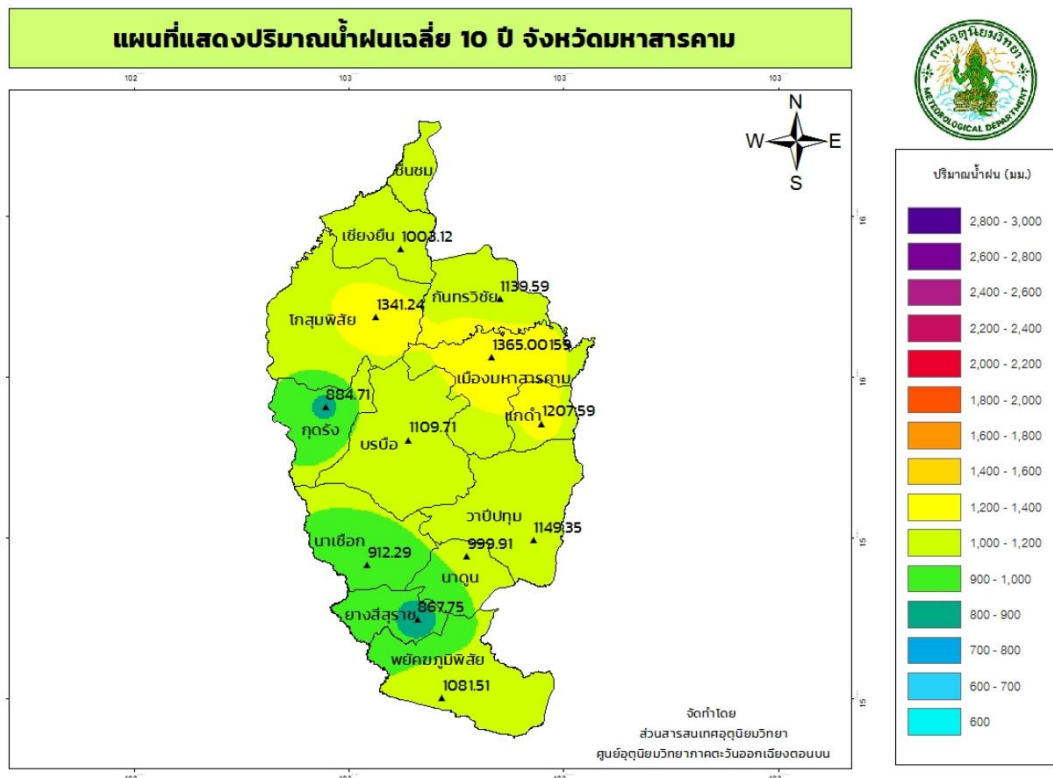
- ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นจะแผลงมาปกคลุมประเทศไทยตอนบนในช่วงดังกล่าว ทำให้อากาศโดยทั่วไปบริเวณจังหวัดมหาสารคามจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน โดยเฉพาะในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคมจะเป็นช่วงที่มีอากาศหนาวเย็นมากที่สุด

- ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าว โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

- ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอา ความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย โดยมีร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุก ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุก หนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่อประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

ฝนที่ตกในบริเวณอำเภอนาเชือกเป็นฝนที่เกิดจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กับฝนที่เกิดจากพายุดีเปรสชันจากทะเลจีนใต้ เริ่มตกประมาณเดือนพฤษภาคมและสิ้นสุดประมาณเดือนตุลาคม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๖๔ โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีที่ ๘๙.๔๒มิลลิเมตร ตกชุกในช่วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือนมกราคม พฤษจิกายน และธันวาคม โดยมีปริมาณ ๐ มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนที่สูงสุดในเดือน กรกฎาคม มีปริมาณ ๓๑๑.๗มิลลิเมตร

ภาพที่ ๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ปี ๒๕๕๑ – ๒๕๖๐

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ. ๒๕๖๕

ตารางที่ ๒ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๕ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ปี	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
เดือน					
ม.ค.	๗.๗	๔.๖	๐	๐	๐
ก.พ.	๐.๔	๐	๗.๓	๐	๑๓.๕
มี.ค.	๗๕.๓	๑๗.๒	๑๗.๒	๙.๑	๑๑.๔
เม.ย.	๕๗.๘	๑๖.๔	๗๖.๕	๖๓.๙	๑๒๓.๖
พ.ค.	๒๖๕.๕	๑๓๐.๔	๑๙๖.๗	๙๓.๓	๔๖.๙
มิ.ย.	๘๗.๑	๗๘.๓	๑๑๖.๒	๖๖.๔	๑๐๒.๖๓
ก.ค.	๓๘๕.๖	๕๐.๕	๗๗.๒	๒๑๒.๙	๓๑๑.๗
ส.ค.	๑๒๘.๓	๔๗.๕	๔๐๖.๗	๑๖๘.๒	๑๘๗.๔
ก.ย.	๑๓๘.๒	๘๖.๘	๒๐๙.๒	๓๓๒.๕	๒๒๐.๙
ต.ค.	๑๔๑.๒	๒๘.๘	๑๔.๔	๙๕.๐	๕๕.๐
พ.ย.	๖.๐	๒๕.๘	๐	๔.๑	๐
ธ.ค.	๐	๐	๐	๐	๐
รวม	๑๒๙๓.๑๐	๔๘๖.๓๐	๑๑๒๑.๔๐	๑๐๔๕.๔๐	๑๐๗๓.๐๓
เฉลี่ย	๑๐๗.๗๖	๔๐.๕๓	๙๓.๔๕	๘๗.๑๒	๘๙.๔๒

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ ๑๖.๓ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนธันวาคม อุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๓๖.๔ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่า ๒๗.๑ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ ๗๓

รายการ	2546 (2003)	2547 (2004)	2548 (2005)	2549 (2006)	2550 (2007)	2551 (2008)	2552 (2009)	2553 (2010)	2554 (2011)	2555 (2012)	2556 (2013)	2557 (2014)	2558 (2015)	Item
สถานีอุตุนิยมวิทยาโกสุมพิสัย Kosum Phisai Meteorology Station														
อุณหภูมิสูงสุด	42.0	41.0	-	-	41.5	41.0	40.0	41.8	39.4	39.3	42.0	40.3	41.6	Extreme maximum temperature
อุณหภูมิต่ำสุด	11.5	11.7	-	-	9.8	11.0	10.1	13.6	12.0	15.0	11.0	10.0	11.4	Extreme minimum temperature
<p>ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร Source: Meteorological Department, Ministry of Information and Communication Technology</p>														

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ภาพที่ ๗)

ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

-ทางหลวงชนบทหมายเลข มค.๒๐๓๔ เส้นทางระหว่างตำบลหนองแดง ถึงอำเภอกุดรัง

ระยะทาง ๒๔ กิโลเมตร

- ถนนลาดยางกรมทางหลวงชนบท ๔ เส้น
- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ๑๒ กม.
- ถนนลูกรัง ๑๖ กม.
- สะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก ๓ แห่ง
- สภาพการคมนาคมของตำบลหนองแดงในช่วงหน้าฝนถนนเป็นหลุม เป็นบ่อ มีน้ำท่วมขัง

หน้าแล้งฝุ่นกระจาย ทำให้การคมนาคมไม่สะดวก

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

ตำบลหนองแดงเป็นพื้นที่ ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง ดังนี้

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำห้วย ๙ สาย ได้แก่

- ห้วยวังประคู้	อยู่ในหมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๑๐
- ห้วยวังขามป้อม	อยู่ในหมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๑๐
- ห้วยหิน	อยู่ในหมู่ที่ ๓
- ห้วยบ้านกลาง	อยู่ในหมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๓
- ห้วยลำพังชู	อยู่ในหมู่ที่ ๔
- ห้วยทางหว่า	อยู่ในหมู่ที่ ๔
- ห้วย กรป.กลาง	อยู่ในหมู่ที่ ๖
- ห้วยโคก	อยู่ในหมู่ที่ ๗ และหมู่ที่ ๘
- ห้วยป่าช้า	อยู่ในหมู่ที่ ๗

หนองน้ำ ๑๓ หนอง

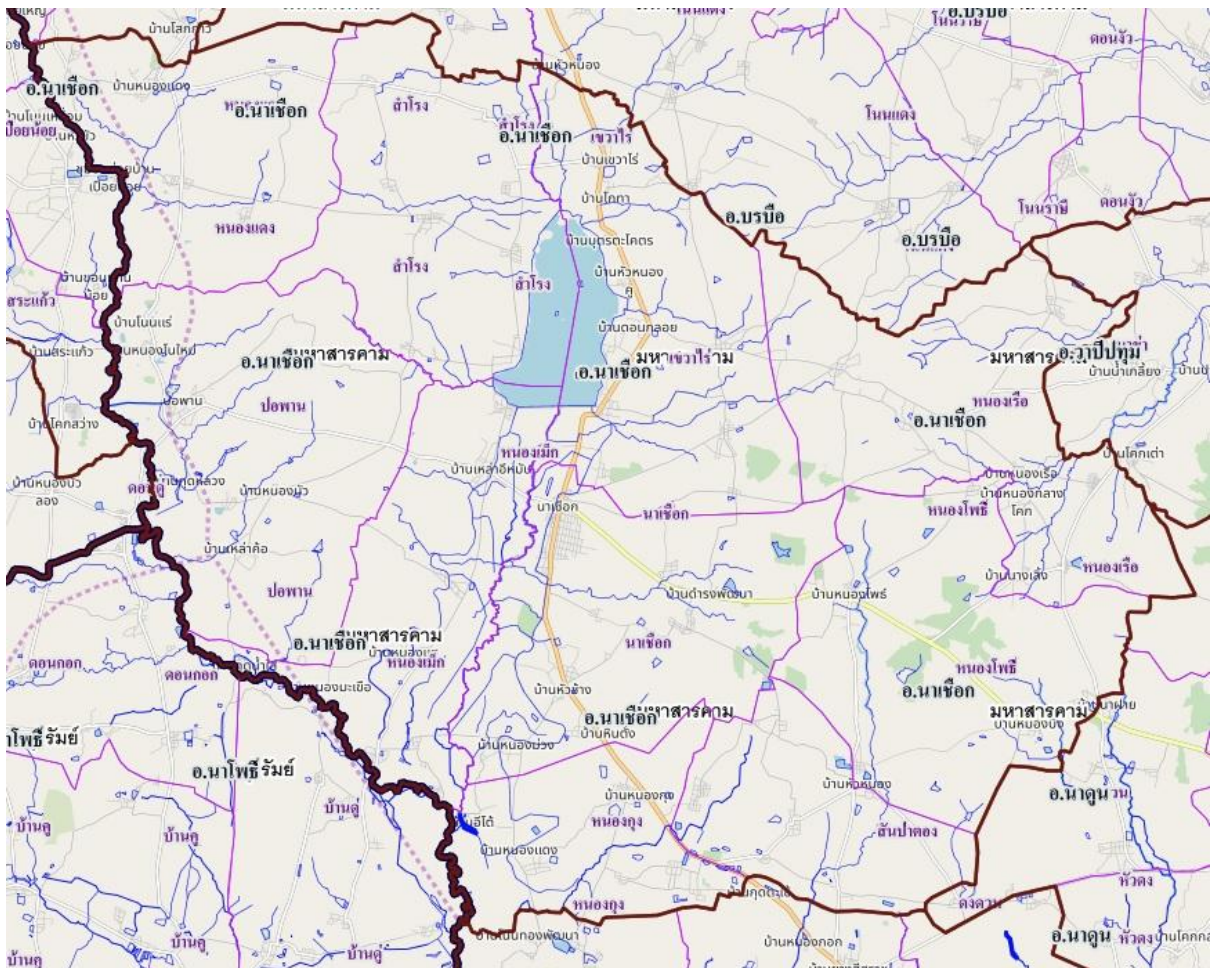
- หนองแดง	อยู่ในหมู่ที่ ๑
- หนองเปื่อย	อยู่ในหมู่ที่ ๓
- หนองไฮ	อยู่ในหมู่ที่ ๔
- หนองน้ำสร้าง	อยู่ในหมู่ที่ ๕
- หนองบัวแดง	อยู่ในหมู่ที่ ๕
- หนองฝายเท็บ	อยู่ในหมู่ที่ ๖
- หนอง กรป.กลาง	อยู่ในหมู่ที่ ๖
- หนองฝายใหม่	อยู่ในหมู่ที่ ๖
- หนองปู้ตา	อยู่ในหมู่ที่ ๗

- หนองสิม อยู่ในหมู่ที่ ๗
- หนองคูขาด อยู่ในหมู่ที่ ๗
- หนองแต่ อยู่ในหมู่ที่ ๙
- หนองขาม อยู่ในหมู่ที่ ๑๐

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน) ได้แก่

ปัจจุบันแหล่งน้ำมีปัญหาตื้นเขิน เกือบกักน้ำได้น้อย ทำให้น้ำใช้เพื่อการอุปโภค - บริโภค ไม่เพียงพอ

- แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น**
- หนองน้ำ ๑๐ แห่ง
 - ฝายเก็บกักน้ำ ๑๓ แห่ง
 - บ่อน้ำตื้น ๗ แห่ง
 - บ่อโยก ๑๐ แห่ง
 - ชลประทานขนาดเล็ก ๑ แห่ง
 - อื่น ๆ กระจายหมู่บ้าน ๙ แห่ง

ภาพที่ ๘ แหล่งน้ำในอำเภอนาเชือก (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร)

๖. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรตำบลหนองแดง ประชากรมีอาชีพหลักคือทำนา มีพื้นที่การเกษตร ๑๕,๐๖๕ โดยอยู่นอกเขตชลประทานทั้งหมด และมีเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ จำนวน ๒๐๙ ราย (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๓) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมด้านเกษตร

ตำบลหนองแดงมีกลุ่มผู้ผลิตประกอบการ OTOP จำนวน ๑๐ กลุ่ม ได้แก่

๑. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกสูง
๒. กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชนบ้านเก่าใหญ่
๓. กลุ่มทอเสื่อกกบ้านหนองแต้
๔. กลุ่มทอพรมเช็ดเท้าบ้านเก่าใหญ่

ตารางที่ ๔ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจตำบลหนองแดง ปี ๒๕๖๘

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด(ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าวนาปี	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	รวม
หนองแดง	๑๕,๐๖๕	๑๒,๕๘๑	๓๗๒	๒,๑๐๒		-	-	-	๑๕,๐๖๕

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ของเกษตรกรส่วนใหญ่จะอยู่ในรูป ๒ ลักษณะ คือ

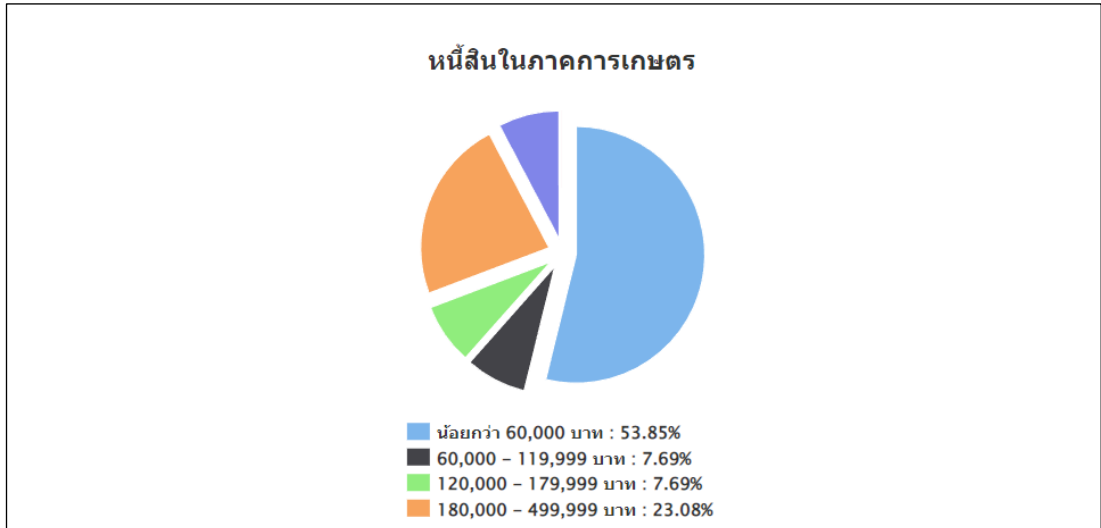
๑. รายได้ในภาคการเกษตร อยู่ในรูปมูลค่าผลผลิต เช่น ผลิตข้าวเหนียวที่ผลิตได้จะเก็บไว้ในยุ้งฉาง ข้าวเจ้าจะขายโดยไม่เก็บผลผลิตไว้เป็นส่วนใหญ่ ในกรณีที่มีความจำเป็นจึงจะข้าวเหนียว ส่วนผลผลิตชนิดอื่นจะจำหน่ายเป็นเงินสด เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ถ้าพิจารณาเกี่ยวกับรายได้ของเกษตรกรแล้ว ส่วนใหญ่จะได้จากการจำหน่ายผลผลิตข้าว เพราะเป็นพืชหลักของอำเภอ ส่วนพืชอื่นๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ถั่วลิสง ข้าวโพด พืชผักไหม เป็นรายได้รองลงมา โดยมีรายได้ในภาคการเกษตรต่อหัวอยู่ประมาณ ๒๑,๘๒๙ บาท

๒. รายได้นอกภาคการเกษตร ในเขตอำเภอนาเชือกมีโรงงานเย็บผ้า จำนวน ๑ แห่ง หลังจากเกษตรกรเก็บเกี่ยวข้าวแล้วจะว่างงานไปรับจ้างที่กรุงเทพฯ ไปรับจ้างตัดอ้อยในภาคกลาง และมีบางส่วนไปทำงานต่างประเทศ โดยมีรายได้นอกภาคการเกษตรต่อหัวประมาณ ๙๕,๐๐๐ บาท

รายจ่าย

- ๑) รายจ่ายในภาคการเกษตร จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท
- ๒) รายจ่ายนอกภาคการเกษตร จำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท
- รายได้สุทธิของครัวเรือน เท่ากับ ๔๐,๐๐๐ บาท
- ๓) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

เกษตรกรตำบลหนองแดง มีหนี้สินภาคเกษตรกรรมน้อยกว่า ๖๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๕๓.๘๕ รองลงมา คือจำนวน ๑๘๐,๐๐๐-๔๙๙,๙๙๙ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๘ และ จำนวน ๖๐,๐๐๐ - ๑๑๙,๙๙๙ , ๑๒๐,๐๐๐ - ๑๗๙,๙๙๙ ,๕๐๐,๐๐๐ - ๙๙๙,๙๙๙ บาท คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๙ ตามลำดับ

ภาพที่ ๙ หนี้สินในภาคการเกษตรของตำบลหนองแดง (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร)

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดมหาสารคาม/ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ.๒๕๖๒ เท่ากับ ๕๙,๒๐๘ ล้านบาท เทียบกับปีที่แล้ว (ปี ๒๕๖๑) มีมูลค่า เท่ากับ ๕๙,๐๑๖ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๑๙๒ ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ ๐.๓๓

ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีรายได้ต่อคนต่อปี เท่ากับ ๗๕,๓๓๔ บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว (ปี ๒๕๖๑) ที่มีรายได้ต่อคนต่อปี ๗๔๕๖๑ บาท จำนวน ๗๗๓ บาท คิดเป็น ร้อยละ ๑.๐๔

ตารางที่ ๕ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามสาขา การผลิต จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๖๒

สาขาการผลิต	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
เกษตร	๖,๐๗๓	๕,๙๖๖	๗,๘๗๘	๘,๙๕๕	๙,๖๙๔	๑๒,๓๐๗	๑๕,๒๗๓	๑๗,๖๓๓	๑๙,๐๖๖	๒๒,๐๖๖	๒๓,๐๖๖	๒๓,๒๐๗	๒๓,๕๕๕
ภาคเกษตร	๖,๐๗๓	๕,๙๖๖	๗,๘๗๘	๘,๙๕๕	๙,๖๙๔	๑๒,๓๐๗	๑๕,๒๗๓	๑๗,๖๓๓	๑๙,๐๖๖	๒๒,๐๖๖	๒๓,๐๖๖	๒๓,๒๐๗	๒๓,๕๕๕
A เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๖,๐๗๓	๕,๙๖๖	๗,๘๗๘	๘,๙๕๕	๙,๖๙๔	๑๒,๓๐๗	๑๕,๒๗๓	๑๗,๖๓๓	๑๙,๐๖๖	๒๒,๐๖๖	๒๓,๐๖๖	๒๓,๒๐๗	๒๓,๕๕๕
นอกเกษตร	๒๒,๘๕๘	๒๓,๖๙๔	๒๗,๕๕๕	๓๓,๕๖๗	๓๓,๓๑๘	๓๖,๐๐๕	๓๖,๒๖๘	๓๘,๕๕๕	๓๘,๘๘๘	๔๒,๘๖๖	๔๕,๘๖๖	๔๖,๘๖๖	๔๗,๓๓๓
ภาคอุตสาหกรรม	๑,๙๙๙	๒,๙๙๕	๕,๙๙๕	๗,๙๙๕	๗,๙๙๕	๕,๙๙๕	๖,๙๙๕	๕,๙๙๕	๖,๙๙๕	๖,๙๙๕	๗,๙๙๕	๗,๙๙๕	๗,๙๙๕
B การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕
C การผลิต	๑,๙๗๔	๒,๙๗๔	๕,๙๗๔	๗,๙๗๔	๗,๙๗๔	๕,๙๗๔	๖,๙๗๔	๕,๙๗๔	๖,๙๗๔	๖,๙๗๔	๗,๙๗๔	๗,๙๗๔	๗,๙๗๔
D ไฟฟ้า ก๊าซ ไนโตร และระบบปรับอากาศ	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖	๑๗๖
E การจัดหา การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕
ภาคบริการ	๑๘,๘๖๙	๑๘,๘๖๙	๒๒,๘๖๙	๒๖,๘๖๙	๒๖,๘๖๙	๒๖,๘๖๙	๒๖,๘๖๙	๒๖,๘๖๙	๒๖,๘๖๙	๒๖,๘๖๙	๒๖,๘๖๙	๒๖,๘๖๙	๒๖,๘๖๙
F การก่อสร้าง	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕
G การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕
H การขนส่งและสถานที่ไม่เป็นค่า	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕
I ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕
J ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕
K กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕
L กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕
M กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒
N กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕
O การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕	๒,๕๕๕
P การศึกษา	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕	๕,๕๕๕
Q กิจกรรมด้านสุขภาพและการสงเคราะห์	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕
R ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕
S กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕	๑,๕๕๕
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๒๘,๙๓๑	๓๐,๖๖๐	๓๕,๔๓๓	๔๒,๕๒๒	๔๓,๐๐๘	๔๘,๖๖๒	๕๑,๕๔๑	๕๖,๑๙๑	๕๗,๙๕๔	๖๔,๙๓๒	๖๘,๙๓๒	๖๙,๐๗๓	๖๙,๘๘๘
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๓๓,๒๒๘	๓๕,๘๘๘	๔๒,๐๒๒	๔๙,๐๐๘	๕๒,๐๓๓	๕๖,๙๕๖	๖๐,๐๕๖	๖๕,๖๕๐	๖๗,๖๖๖	๗๖,๖๖๖	๗๒,๖๖๖	๗๒,๖๖๖	๗๓,๖๖๖
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๘๗๓	๘๕๖	๘๔๓	๘๖๗	๘๒๓	๘๒๓	๘๒๓	๘๒๓	๘๒๓	๘๒๓	๘๒๓	๘๒๓	๘๒๓

(ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

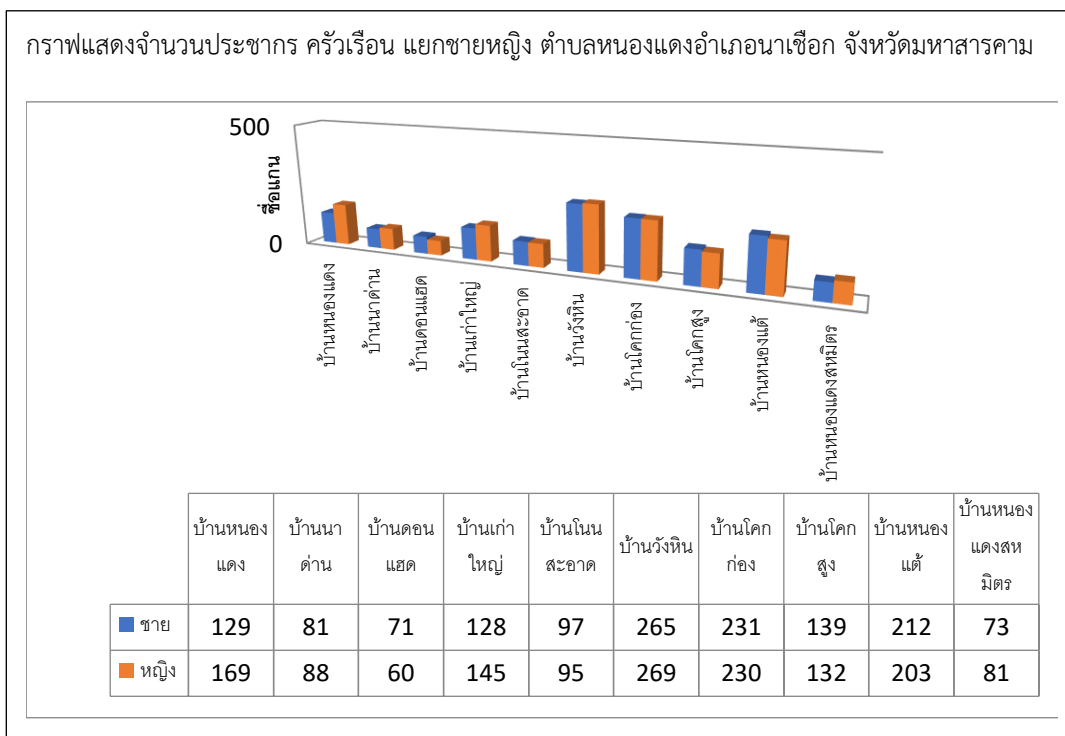
๖.๓ จำนวนครัวเรือน

ตำบลหนองแดง มีประชากรทั้งสิ้น ๒,๘๖๙ คน จำนวนครัวเรือน ๙๒๔ ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย ๑,๒๔๔ คน หญิง ๑,๔๓๒ คน มีรายละเอียดแยกเป็นตำบล ดังนี้

ตารางที่ ๖ ตารางแสดงจำนวนประชากรในตำบล หนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
๑.	บ้านหนองแดง	๑๒๕	๑๒๙	๑๖๙	๒๙๘
๒.	บ้านนาด่าน	๔๖	๘๑	๘๘	๑๖๙
๓.	บ้านดอนแฮด	๒๙	๗๑	๖๐	๑๓๑
๔.	บ้านเก่าใหญ่	๗๕	๑๒๘	๑๔๕	๒๗๓
๕.	บ้านโนนสะอาด	๕๐	๙๗	๙๕	๑๙๒
๖.	บ้านวังหิน	๑๖๙	๒๖๕	๒๖๙	๕๓๔
๗.	บ้านโคกก่อง	๑๑๔	๒๓๑	๒๓๐	๔๖๑
๘.	บ้านโคกสูง	๘๗	๑๓๙	๑๓๒	๒๗๑
๙.	บ้านหนองแต้	๑๓๙	๒๑๒	๒๐๓	๔๑๕
๑๐.	บ้านหนองแดงสหมิตร	๙๐	๗๓	๘๑	๑๕๔
รวม		๙๒๔	๑,๔๒๔	๑,๔๓๒	๒,๘๕๖

(ที่มา : กรมการปกครอง, ๒๕๖๗)

ภาพที่ ๑๐ แสดงจำนวนประชากร ครัวเรือน แยกชายหญิง ตำบลหนองแดงอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : กรมการปกครอง, พ.ศ.๒๕๖๘)

๖.๔ การศึกษา

๑. โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๓ แห่ง คือ
 - ๑.๑ โรงเรียนบ้านโคกก่องโคกสูงหนองแต้
 - ๑.๒ โรงเรียนบ้านวังหิน
 - ๑.๓ โรงเรียนบ้านเก่าใหญ่โนนสะอาด
๒. โรงเรียนขยายโอกาส จำนวน ๑ แห่ง
 - ๒.๑ โรงเรียนบ้านหนองแดงสหมิตร
๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน ๓ แห่ง
 - ๓.๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแต้
 - ๓.๒ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแดง
 - ๓.๓ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังหิน
๔. ศูนย์การศึกษานอกระบบ จำนวน ๑ แห่ง
 - ๔.๑ ศูนย์การศึกษานอกระบบ ตำบลหนองแดง

๖.๕ การสาธารณสุข

๑. สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุข
 - ๑.๑ สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐ ประกอบด้วย
 - ๑.๑.๑ สถานบริการ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่
 - ๑) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๑ แห่ง
 - ๑.๒ จำนวนบุคลากรทางการแพทย์
 - ๑.๓.๑ นักวิชาการสาธารณสุข จำนวน ๑ คน
 - ๑.๓.๒ พยาบาล จำนวน ๒ คน
 - ๑.๓.๓ เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข จำนวน ๑ คน
 - ๑.๓.๔ พนักงานสาธารณสุข จำนวน ๑ คน
 - ๑.๓.๕ ผู้ช่วยแพทย์แผนไทย จำนวน ๑ คน
 - ๑.๓.๖ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน ๑๐๐ คน

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

- ๑) การนับถือศาสนา

ประชากรตำบลหนองกุงนับถือศาสนาพุทธ มีวัด/สำนักสงฆ์ จำนวน ๗ แห่ง
- ๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี่ บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสาทร บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้น บุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรม หลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้ออาบัติ (กระทำผิด) สังฆาทิเสสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตน แล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ ทำบุญคุณลาน** (คุ้มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธรูปแก่ชาวบ้าน ลานข้าว ที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์ เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไป เมื่อเสร็จพิธีทำบุญคุณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวแล้ว (ยุ้ง) ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี่** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้า ตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ ชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจี่แล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจี่และรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจี่ ซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธรูปเจ้า พลังคิดว่า ขนมแป้งข้าวจี่เป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธรูปองค์คงไม่ฉัน ซึ่งพระพุทธรูปเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนาง จึงทรงฉันแป้งข้าวจี่ต่อหน้านาทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแป้งข้าวจี่ ทำบุญข้าวจี่ถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวส** (บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวด เป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญฆะเหวด เป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร ผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้าย ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปเจ้า บุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้าน ด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓ กัณฑ์จบภายในวันเดียว อาณิสสรจะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมุตตรัย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุข ความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์** (บุญสงรงน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณ นิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน คำว่า สงกรานต์ เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึง พระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงรงน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตรก่อพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้ง ๓ วัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนา ด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่า เป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมา ระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการเซิ้งอย่างสนุกสนาน การทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่น ที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่ มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคาย การทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมือง เป็นการปิดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓ เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษา การทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่า หากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หากมิได้ขึ้นสวรรค์ แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศ ประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดห่อใส่ใบตอง เรียกว่าข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัด เพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้ จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแก่พระภิกษุสามเณร สมทานศีล ฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก(กระยาสารท)** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับ เพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้า เพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตน ในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก(ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว)ไปวางไว้บริเวณวัด พร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปด ที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนดพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาบวราณา วันนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอยู่อย่างพร้อมเพรียงกันที่วัด ชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำนาไร่ อากาศในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญ มีการตักบาตรถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุ สามเณร มีการกรวดน้ำทิพย์ถวายรับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน บางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเรือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคา บางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแก่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือน งานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ มูลเหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้น มีเรื่องเล่าว่ามีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝน และระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเประเปื้อนโคลน ไม่สามารถหาผ้าผลัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้น จึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษา ชาวบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าว จนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบัน ก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้า เตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริวารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตร ตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูยฝ่ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือ แนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อ เป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ ๓ ประการ คือ สำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ สำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

๑) เมื่อได้ข่าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติ

พี่น้องด้วยกัน

๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ

๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา

๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน

- ๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ คำ ๑๔, ๑๕ คำ ให้สมมาก่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตุงเฮือน
- ๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน
- ๗) ถึงวันศีลให้อาตอกไม้ รูปเทียน สมมาผ้า และให้อาหารรูปเทียนถวายพระ
- ๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ คำ, ขึ้น ๑๕ คำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร
- ๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ รูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ
- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
- ๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสอง ถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคล ในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุข ความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

- ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก้าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลุ
- ทิศอาคเนย์ - ปลูกต้นยอ
- ทิศทักษิณ - ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ
- ทิศหรีดี - ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน
- ทิศปัจฉิม - ปลูกมะขาม มะยม
- ทิศพายัพ - ปลูกมะกรูดมะนาว
- ทิศอุดร - ปลูกต้นหมากต้น(พุทรา)
- ทิศอีสาน - ปลูกดอกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุ

ชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม่ก็ลบลูกเจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไร่นา เมื่อชาวบ้านเข้าหักไร่ถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ที่นา จะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้า แต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว จะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลองเล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮกด้วย

- คะลำ เป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัย เกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น
- หลึงยีนเยี้ยว คะลำ (ห้ามผู้หญิงยีนเยี้ยว)
 - ย่างข้ามพาข้าว คะลำ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)
 - นั่งตันประตู นั่งตันขันได นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
 - นอนหันหัวไปทางตาเว็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตก เพราะทิศตะวันตกเป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)

- ไทเอื้อนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ - ใช้ดินเขี่ยเสื้อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ชมเหงกัน ด่าป้อยญาติกัน คะลำ

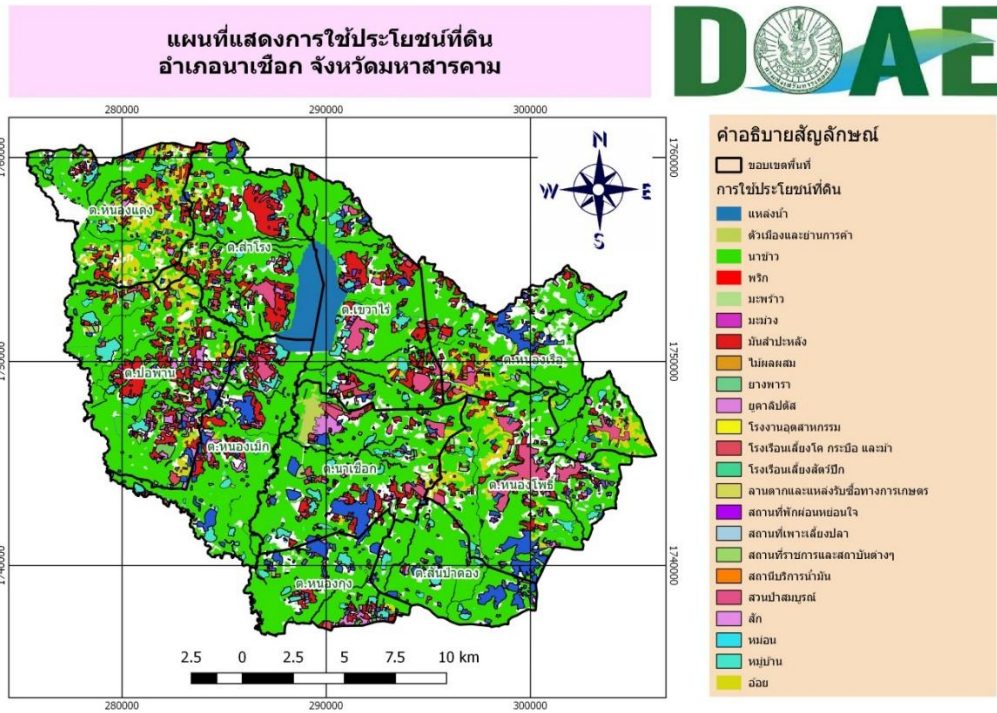
๗. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตำบลหนองแดง มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนา จำนวน ๑๑,๑๑๙ ไร่ รองลงมาคือ เลี้ยงสัตว์ จำนวน ๘,๗๗๙ ไร่ และพื้นที่ทำไร่ จำนวน ๓,๑๙๗ ไร่

ตารางที่ ๗ พื้นที่การเกษตรอำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๘

พื้นที่การเกษตรอำเภอนาเชือก ปี ๒๕๖๘											
อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม											
ที่	ตำบล	ทำนา	ทำไร่	เลี้ยงสัตว์	ทำสวน	ประมง	ที่อยู่อาศัย	พื้นที่ป่า	ที่สาธารณะ	อื่น ๆ	รวม
๑	นาเชือก	๑๔,๖๘๘	๑,๓๔๖	๑,๗๒๖	๙๓๙	-	๙๑๖	๖,๔๒๖	๕,๐๐๔	-	๓๑,๐๙๕
๒	สำโรง	๑๗,๕๒๘	๘,๕๗๒	๑,๗๒๖	๙๓๙	-	๙๑๖	๖,๔๒๖	๕,๐๐๔	-	๔๑,๑๑๑
๓	หนองแดง	๑๑,๑๑๙	๓,๑๙๗	๘,๗๗๙	๔๕๓	-	๘๐๘	-	๗๑๑	๕๕๖	๒๕,๖๑๓
๔	เขวาไร่	๑๖,๐๕๘	๒,๘๔๐	๖,๓๙๐	๑,๕๕๘	-	๕๕๘	๑,๕๘๐	๓,๐๒๕	๓,๒๕๐	๓๕,๒๔๙
๕	หนองโพธิ์	๑๓,๗๒๒	๗,๗๘๐	๓,๒๖๓	๘๐๙	-	๕๖๘	๘,๔๙๓	๑,๐๖๔	๑,๑๑๔	๓๖,๘๑๓
๖	หนองแดง	๑๗,๓๒๐	๓,๘๑๒	-	๓,๔๒๗	-	-	๓๙๐	๓๔๐	๓๗๒	๒๕,๖๖๑
๗	หนองเม็ก	๑๓,๗๕๗	๗๔๖	๔๘๐	๓๕๕	๑,๔๕๔	๑,๓๓๓	๑,๕๐๐	๔,๘๐๐	๒,๘๕๑	๒๗,๒๗๖
๘	หนองเรือ	๑๐,๙๔๖	๔,๓๑๐	๑,๕๘๔	๑,๕๙๔	๒	-	-	-	-	๑๘,๔๓๖
๙	หนองกุง	๙,๐๓๐	๙๒๔	-	๑๑๗	๓๑๘	๑,๕๐๙	-	๕๐๐	๒,๑๓๐	๑๔,๕๒๘
๑๐	สันป่าตอง	๑๒,๔๐๙	๔๖๓	๗๒	๑,๑๐๘	๗๒	๒๕๔	๒,๓๙๖	๑,๐๖๔	-	๑๗,๘๓๘
	รวม	๑๓๖,๕๗๗	๓๓,๙๙๐	๒๔,๐๒๐	๑๑,๒๙๙	๑,๘๕๖	๖,๘๕๒	๒๗,๒๑๑	๒๑,๕๑๒	๑๐,๒๖๓	๒๗๓,๕๗๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก)

ภาพที่ ๑๑ แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอนาเชือก (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

ตารางที่ ๘ สภาพการใช้ที่ดิน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	สภาพการใช้ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
๑	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	๓๗.๐๐	๐.๐๐
๒	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	๑๐๖.๐๐	๐.๐๑
๓	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	๑,๒๙๙.๐๐	๐.๑๕
๔	หมู่บ้าน ตัวเมืองและย่านการค้า	๑๑,๔๐๔.๐๐	๑.๓๒
๕	อ่างเก็บน้ำ	๗,๐๒๕.๐๐	๐.๘๑
๖	มะม่วง	๔๓๒.๐๐	๐.๐๕
๗	หนอง บึง ทะเลสาบ	๒,๘๑๗.๐๐	๐.๓๓
๘	โรงงานอุตสาหกรรม	๒๐.๐๐	๐.๐๐
๙	แม่น้ำลำคลอง	๔,๑๓๒.๐๐	๐.๔๘
๑๐	แก้มังกร	๕.๐๐	๐.๐๐
๑๑	ไม้ผลผสม	๑๑.๐๐	๐.๐๐
๑๒	คลองชลประทาน	๓๔๔.๐๐	๐.๐๔
๑๓	ไม้ยืนต้น ไม้เศรษฐกิจอื่นๆ	๒๖๐.๐๐	๐.๐๓
๑๔	ทุ่งหญ้า/ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	๑๘,๓๖๖.๐๐	๒.๑๓
๑๕	นาข้าว	๗๓๔,๐๙๔.๐๐	๘๕.๑๑
๑๖	บ่อน้ำในไร่นา	๑,๔๗๐.๐๐	๐.๑๗

๑๘	ป่า	๒๐,๔๒๖.๐๐	๒.๓๗
๒๐	พริก	๗.๐๐	๐.๐๐
๒๑	พื้นที่ลุ่ม	๑,๓๑๘.๐๐	๐.๑๕
๒๒	พุทรา	๑๑.๐๐	๐.๐๐
๒๓	มะพร้าว	๑๖.๐๐	๐.๐๐
๒๔	มันสำปะหลัง	๒๖,๕๗๑.๐๐	๓.๐๘
๒๕	ยางพารา	๕๘๔.๐๐	๐.๐๗
๒๖	ยูคาลิปตัส	๑๐,๐๑๖.๐๐	๑.๑๖
๒๗	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	๑๑๘.๐๐	๐.๐๑
๒๘	สถานีบริการน้ำมัน	๙.๐๐	๐.๐๐
๒๙	หม่อน	๑๐.๐๐	๐.๐๐
๓๐	อ้อย	๑๓,๕๕๒.๐๐	๑.๕๗
๓๑	โรงเรียนเลี้ยงโค กระบือ สัตว์ปีกและม้า	๕,๖๓๕.๐๐	๐.๖๕
๓๒	ไม้ละเมาะ	๒,๔๕๘.๐๐	๐.๒๘
รวม		๘๖๒,๕๔๓.๐๐	๑๐๐.๐๐

(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

๘. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตำบลหนองแดง มีการเพาะปลูกข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก มีพื้นที่ปลูกจำนวน ๑,๒๕๘๑ ไร่ รองลงมา คือ มันสำปะหลัง มีพื้นที่ปลูกจำนวน ๒,๑๐๒ ไร่ และอ้อยโรงงาน มีพื้นที่ปลูกจำนวน ๓๗๒ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๙ ปริมาณการปลูกข้าวนาปี

ที่	หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
1	หนองแดง	1,080.00	12,581.00	12,579.00
	รวม	1,080.00	12,581.00	12,579.00

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร)

ตารางที่ ๑๐ ปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง

ที่	หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
1	หนองแดง	227.00	2,102.00	2,103.00
	รวม	227.00	2,102.00	2,103.00

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร)

ตารางที่ ๑๑ ปริมาณการปลูกอ้อย

ที่	หมู่	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
1	หนองแดง	42.00	372.00	372.00
	รวม	42.00	372.00	372.00

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร)

๙. องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

สถาบันเกษตรกร มีบทบาทในการประกอบอาชีพการเกษตรและการดำรงชีวิตของเกษตรกรซึ่งการดำเนินการด้านสถาบันเกษตรกรมีอยู่หลายกลุ่ม โดยมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้สนับสนุน ได้แก่

- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน ๑ กลุ่ม
- กลุ่มส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๕ กลุ่ม
- กลุ่มยุวเกษตรกร จำนวน ๑ กลุ่ม
- กลุ่มแปลงใหญ่ จำนวน ๒ กลุ่ม
- ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)เครือข่าย จำนวน ๑ ศูนย์
- วิสาหกิจชุมชน จำนวน ๓ กลุ่ม

ตารางที่ ๑๒ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	-
เครื่องดื่ม	-
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๒
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	๒
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	-
รวม	๔

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอณาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๑๓ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มแปลงใหญ่ และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)เครือข่าย ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเก่าใหญ่	๑	๔	หนองแดง	๒๐	นางสาวท เจริญสว่าง
กลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านหนองแดง	๖	๔	หนองแดง	๑๖	นายธนูชัย ปัสสาวะโก
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหนองแดงสมมิตร		๑	หนองแดง	๑๕	
กลุ่มนาแปลงใหญ่บ้านเก่าใหญ่	๓	๔	หนองแดง	๕๐	นางมณฑกานต์ แก้วศรีหา
กลุ่มนาแปลงใหญ่บ้านหนองแดง	๓๓	๑	หนองแดง	๓๐	นายชัย ปะพาลา
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)เครือข่าย	๘๐	๑๐	หนองแดง	๔๐	นายสุรพล วงศ์สง่า

ตารางที่ ๑๔ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านโคกก่อง	๔๕	๗	หนองแดง	๒๗	นางสาวบุญชริกา ทรงอาจ
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าบ้านหนองแดง	๗๘	๒	หนองแดง	๘	นางหนูพาน สว่างนา
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรตำบลหนองแดง	๑๔๘	๖	หนองแดง	๘	นายเสาวฤทธิ์ พิมภา

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ.๒๕๖๘

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครัวเรือนเกษตรกร

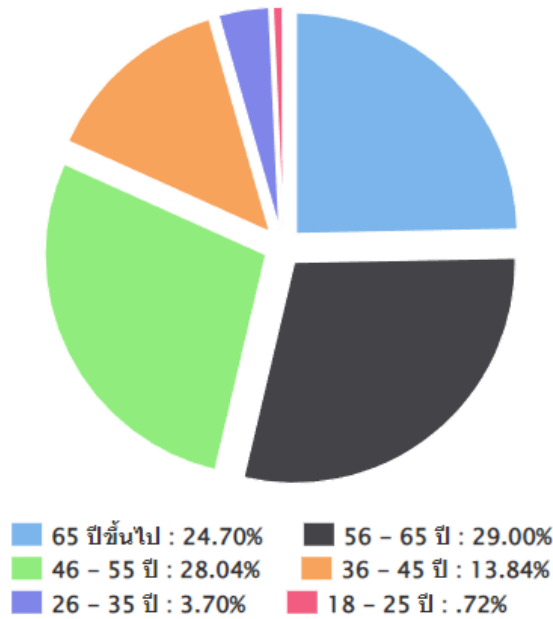
ตำบลหนองแดง มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๘๓๘ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปี จำนวน ๒๔๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๙ รองลงมาอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๔ และอายุ ๖๕ ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๕ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
65 ปีขึ้นไป	207.00	24.70
56 - 65 ปี	243.00	29.00
46 - 55 ปี	235.00	28.04
36 - 45 ปี	116.00	13.84
26 - 35 ปี	31.00	3.70
18 - 25 ปี	6.00	0.72
รวม	838.00	100.00

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๑๒ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตำบลหนองแดง มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๘๑๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๖๖ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๒๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๔ %

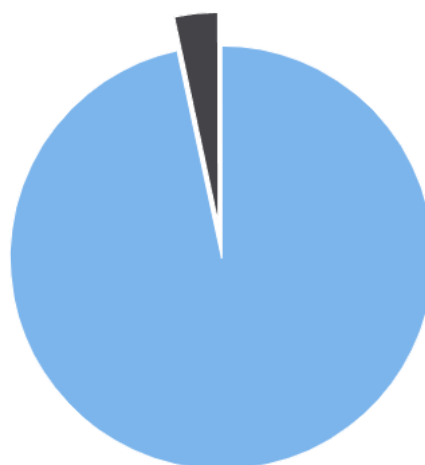
ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	810.00	96.66
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	28.00	3.34

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ลักษณะการประกอบอาชีพ

■ ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก : 96.66%
 ■ ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นรอง : 3.34%

ภาพที่ ๑๓ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
 (ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๘๖๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๓๑ รองลงมาคือเช่า จำนวน ๒๙๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๓ และอื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๑๐๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๖ และ ตามลำดับ ตารางที่ ๑๗ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	860.00	11,348.00
เช่า	290.00	2,742.00
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	109.00	986.00
รวม **	1,120.00	15,076.00

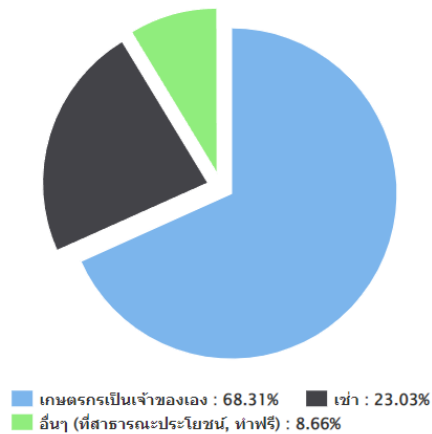
หมายเหตุ * ข้อมูลตามที่ตั้งแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี

** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

Activ:

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๑๔ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก มีการถือครองที่ดินแบบมีเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๗๕๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๘๒ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์อื่นๆ จำนวน ๙๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๗ และเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๗๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๑ ตามลำดับ

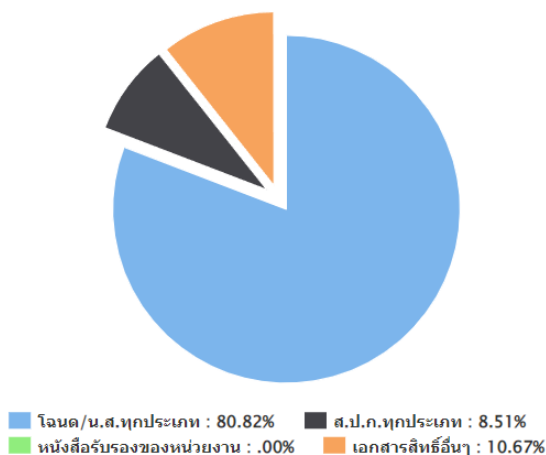
ตารางที่ ๑๘ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

รวม	ประเภทเอกสารสิทธิ์			
	โฉนด/น.ส. ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์ อื่นๆ
860.00	750.00	79.00	0.00	99.00

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (คร่าวเรียน)

ภาพที่ ๑๕ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๕ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๐๕ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๒๐ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๑๕ ราย วิสาหกิจชุมชน ๓ แห่ง สมาชิก ๔๓ ราย สหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๒๖ ราย

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
หนองแดง	๕	๑๐๕	๑	๒๐	๑	๑๕	๓	๔๓	-	-	๒	๒๓๔
รวม	๕	๑๐๕	๑	๒๐	๑	๑๕	๓	๔๓	-	-	๒	๒๓๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ.๒๕๖๘

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเครือข่ายจำนวน ๑ ศูนย์ และ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเครือข่าย จำนวน ๑ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๑ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๑ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศสสัตว์	ปกริป	
หนองแดง	-	๑	๑	-	๑	๑	-	-	-
รวม	-	๑	๑	-	๑	๑	-	-	-

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ.๒๕๖๗

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลหนองแดง มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๑๐ คน หมออดินอาสา ๑๐ ราย และอาสาสมัครสัตว์ ๑๐ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมออดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
หนองแดง	-	-	-	๑๐	๑๐	๑๐	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชัยวัน, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

ตำบลหนองแดง อำเภอเขาชัยวันมีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในตำบลหนองแดง มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๘ คน

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านตำบลหนองแดง อำเภอเขาชัยวัน จังหวัดมหาสารคาม

บ้าน	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
บ้านหนองแดง	๑	นายชัย ปะพาลา	หมู่ ๑ ตำบลหนองแดง	แปลงใหญ่
บ้านนาด่าน	-	-	-	-
บ้านดอนแฮด	-	-	-	-
บ้านเก่าใหญ่	๑	นางกิตติยา ทดชัย	หมู่ ๔ ตำบลหนองแดง	เกษตรผสมผสาน
บ้านโนนสะอาด	๑	นายประดิษฐ์ ชาติ	หมู่ ๕ ตำบลหนองแดง	เกษตรผสมผสาน
บ้านวังหิน	๑	นายสังคม นาชัยสินธุ์	หมู่ ๖ ตำบลหนองแดง	เกษตรผสมผสาน
บ้านโคกก่อ	๑	นายมานอช ทรงอาจ	หมู่ ๗ ตำบลหนองแดง	เกษตรผสมผสาน
บ้านโคกสูง	๑	นายนวน ชาติ	หมู่ ๘ ตำบลหนองแดง	เกษตรผสมผสาน
บ้านหนองแต้	๑	นายสมเกียรติ ประทุมมาตร	หมู่ ๙ ตำบลหนองแดง	เกษตรผสมผสาน
บ้านหนองแดงสหมิตร	๑	นายสุรพล วงศ์สง่า	๘๐ หมู่ ๑๐ ตำบลหนองแดง	เกษตรผสมผสาน

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชัยวัน, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เครือข่าย จำนวน ๑ ศูนย์

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายสุรพล วงศ์สง่า

บ้านเลขที่ ๘๐ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองแดงมีอาชีพหลักคือการทำนา โดยปลูกข้าวเพื่อบริโภค และจำหน่าย แต่ก็ประสบปัญหาต้นทุนสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรบางคนจึงหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อการอยู่รอดของตัวเอง และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นดังเช่นที่ นายสุรพล วงศ์สง่า ดำเนินการอยู่ขณะนี้

แนวทางการพัฒนา : ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานและขยายเครือข่ายไปสู่ชุมชน

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : ไร่นาสวนผสม

หลักสูตรเรียนรู้ : ๑. การลดต้นทุนการผลิตโดยการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ภาพที่ ๑๖ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว

ตำบลหนองแดง มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าว จำนวน ๒ กลุ่ม ได้แก่

๔.๑ แปลงใหญ่ข้าวบ้านเก่าใหญ่แผนการผลิตรายกลุ่มของกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ที่อยู่ หมู่ที่ ๔ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว.....

- เป้าหมายการดำเนินงาน ลดต้นทุนการผลิต จาก ๓,๗๕๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๐๐๐ บาท (๒๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๔๐๐ กก./ไร่ เป็น ๔๕๐ กก./ไร่ (๒๐%)

- เป้าหมายรายได้.....๔๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่.....
- ประมาณการรายจ่าย.....๑๑๐,๐๐๐ บาท/ไร่.....

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การไถปรับที่นา
๒. การเกี่ยวนวดข้าว

ตารางที่ ๒๓ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๔ บ้านเก่าใหญ่ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
๑. การไถปรับที่นา	←—————→													๑๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๒. การเกี่ยวนวดข้าว											←—————→			๑๐๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

๔.๒ แปลงใหญ่ข้าวบ้านหนองแดง แผนการผลิตรายกลุ่มของกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว (สหกรณ์การเกษตรนาเชือก) ที่อยู่ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว.....

- เป้าหมายการดำเนินงาน ลดต้นทุนการผลิต จาก ๓,๗๕๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๐๐๐ บาท.(๒๐%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๔๐๐ กก./ไร่ เป็น ๔๘๐ กก./ไร่.(๒๐%)
- เป้าหมายรายได้.....๓๕๐,๐๐๐ บาท/ไร่.....
- ประมาณการรายจ่าย.....๑๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่.....

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การไถปรับที่นา
๒. การอัดฟางข้าว ลดการเผาในพื้นที่นา

ตารางที่ ๒๔ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๑ บ้านหนองแดง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
๑. การไถปรับที่นา	←—————→													๑๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๒. การอัดฟางข้าว ลดการเผาในพื้นที่นา	←—————→										←—————→			๙๐,๐๐๐	๑๕๐,๐๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว หมู่ที่ ๔ บ้านเก่าใหญ่ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	ข้าว	๓๐	๔๐๙	นางมณฑาทานต์ แก้วศรีหา	๐๘๐๒๔๖๗๙๔๕
๒	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว (สหกรณ์การเกษตรนาเชือก) ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	ข้าว	๔๓	๗๕๒	นายชัย ปะผาลา	
รวม			๗๓	๑,๑๖๑		

ที่มา :กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่จะเป็นดินร่วนปนทรายและมีบางพื้นที่เป็นดินเหนียว จะมีหินลูกรังปะปนเป็นบางส่วน

ตารางที่ ๒๖ แสดงทรัพยากรดินตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง		
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๑๖,๒๓๐.๒๘	
พื้นที่เบ็ดเตล็ด		
กลุ่มชุดดินผสม		
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๖,๓๕๙.๗๒	

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๑๗ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

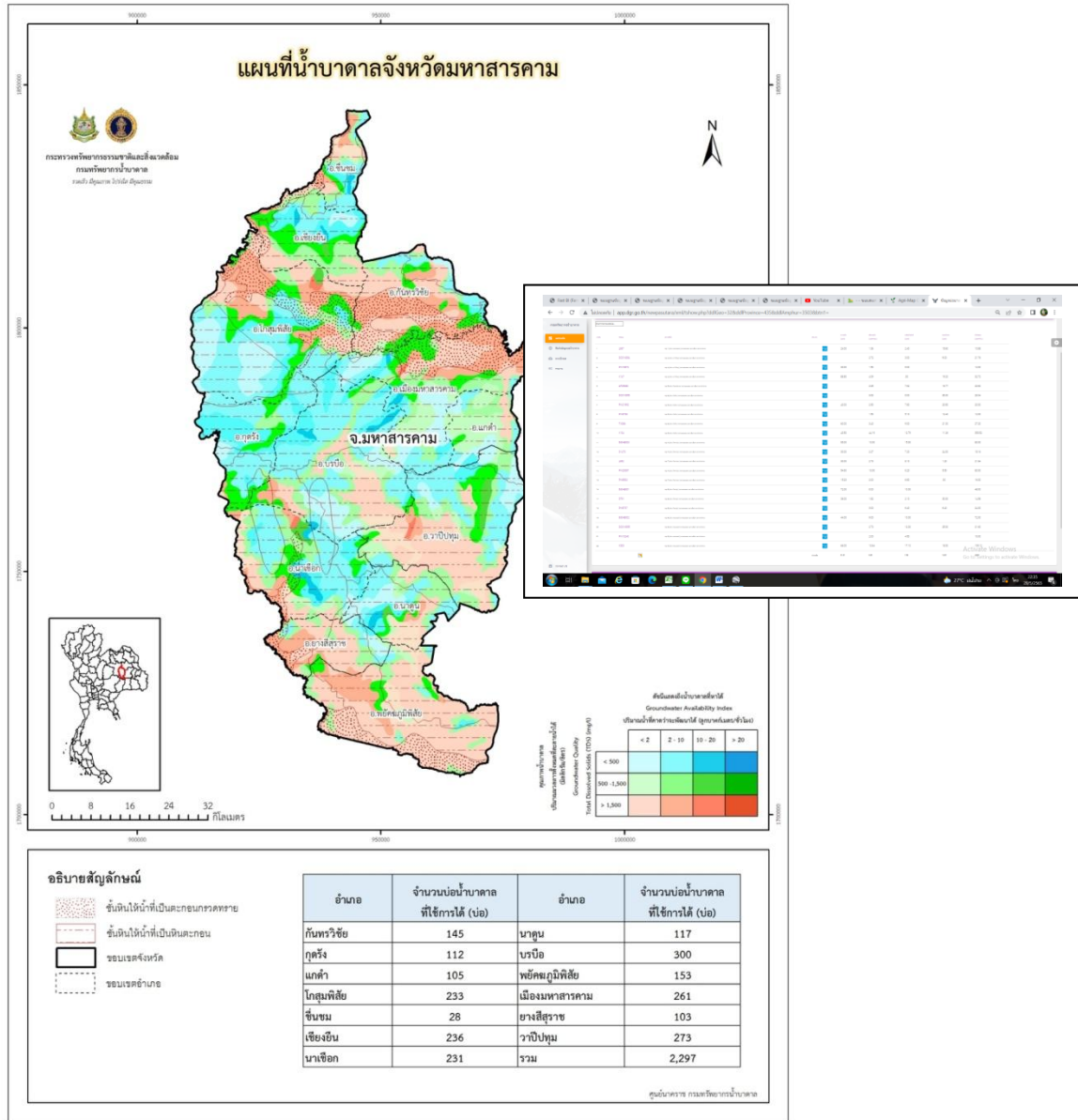
ภาพที่ ๑๘ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินในพื้นที่ราบลุ่ม ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลหนองแดง เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก นอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาล รวมทั้งสิ้น ๒๒ บ่อ

แสดงแผนที่น้ำบาดาลจังหวัดมหาสารคาม

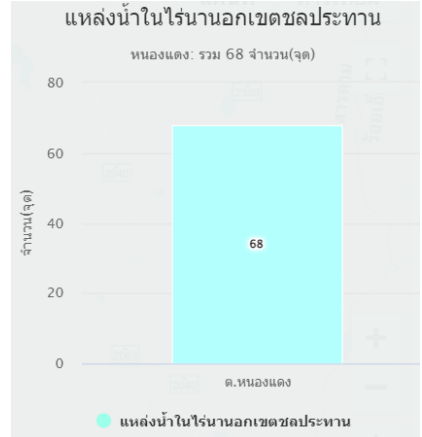
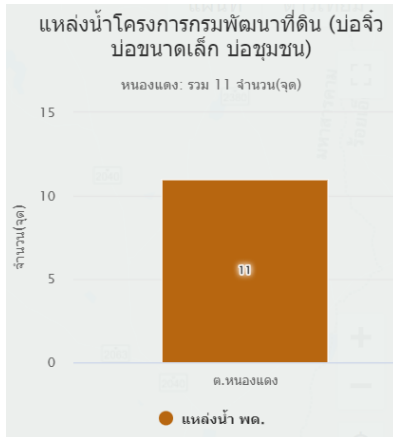
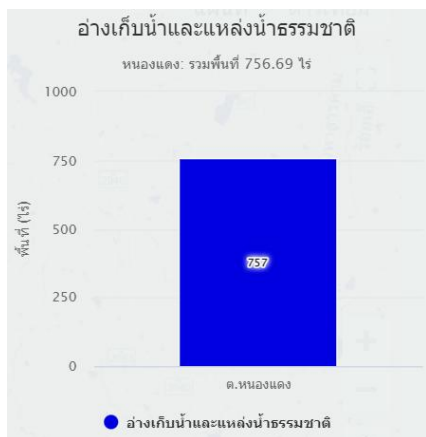

ภาพที่ ๑๙ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : pp.dgr.go.th/newpasutara/xml/download.php/ , พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๒๐ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๘๐ แห่ง

ภาพที่ ๒๑ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่เป็นหลัก อาชีพเสริม ทอผ้าไหม การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ปศุสัตว์ เพาะเห็ด ดังนั้นสินค้าเกษตรหลักๆ คือ ข้าว รองลงมาได้แก่ ทอผ้าไหมมัดหมี่และผ้าย้อมสีธรรมชาติ และปศุสัตว์ เช่น โคเนื้อ

ทอผ้าไหมมัดหมี่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือ เป็นของฝาก เช่น ผ้าถุงมัดหมี่ ผ้าพื้นสำหรับตัดเสื้อ กระเป๋า ผ้าขาวม้า ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ เป็นต้น

ปศุสัตว์ ในพื้นที่อำเภอนาเชือกมีตลาดนัดโคกระบือขนาดใหญ่ เปิดให้บริการซื้อขายในทุกวันที่ ๕, ๑๐, ๑๕, ๒๐, ๒๕ และ ๓๐ ของทุกๆเดือน

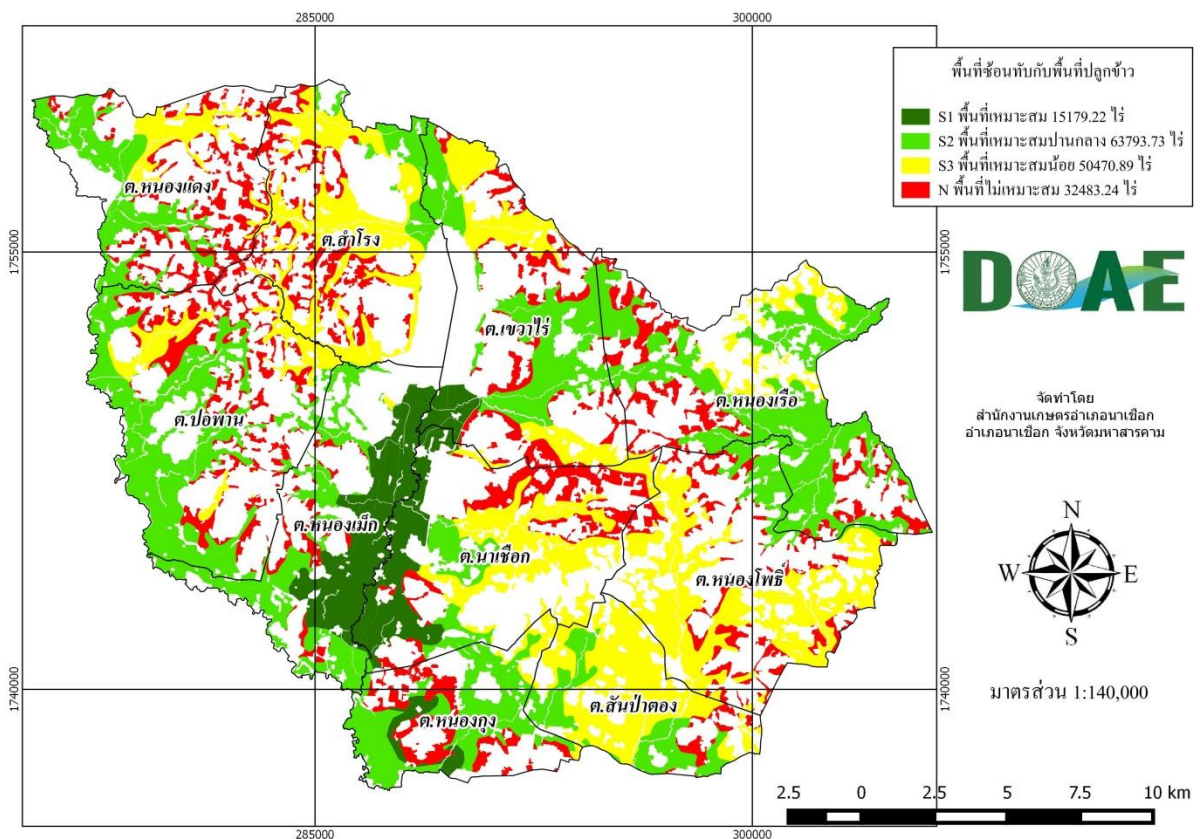
๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้าข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

สำหรับปลูกข้าว (Zoning) มีพื้นที่อยู่ในเขต S๒ มีจำนวน ๘,๓๒๖ ไร่ S๓ มีจำนวน ๓,๓๒๒ ไร่ พื้นที่ที่อยู่นอกเขต Zoning (N) มีจำนวน ๑๓,๘๙๔ ไร่

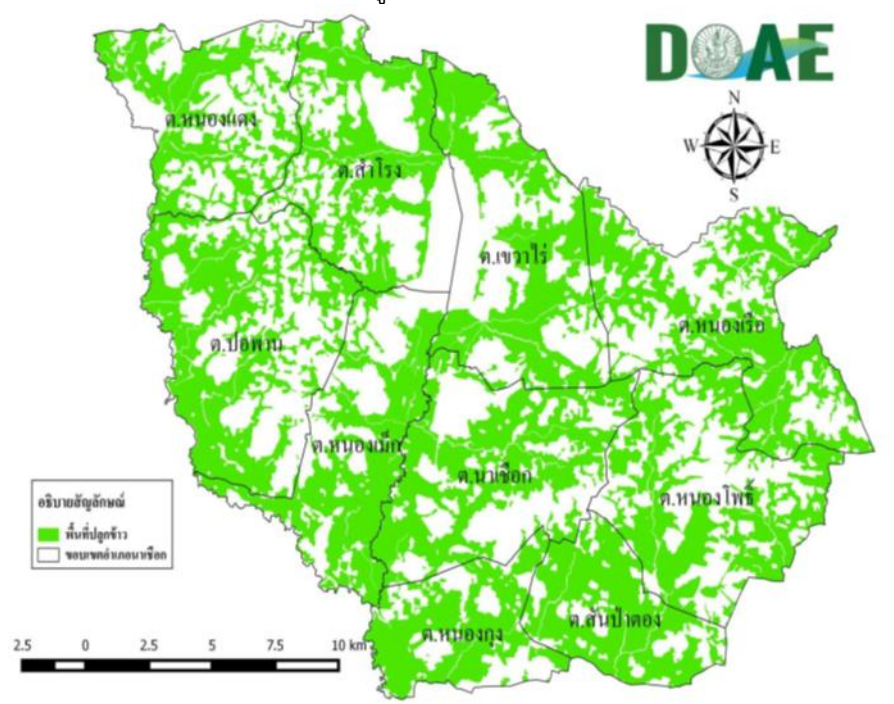
ภาพที่ ๒๒ ระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าวตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

ตารางที่ ๒๗ ข้อมูลพื้นที่เขตความเหมาะสม (Zoning) สำหรับข้าว อำเภอนาเชือก

ตำบล	S1	S2	S3	N	รวม
เขาวไร่	1,518	10,909	6,053	15,044	33,524
นาเชือก	6,154	4,260	13,179	9,482	33,075
ปอพาน		17,732	4,023	16,025	37,780
สันป่าตอง		4,413	11,514	1,646	17,573
ลำโรง		6,079	12,077	13,673	31,829
หนองกุง	1,183	8,351	1,312	6,575	17,421
หนองแดง		8,326	3,322	13,894	25,542
หนองโพธิ์		2,988	17,626	13,368	33,982
หนองเม็ก	8,985	11,310	259	5,653	26,207
หนองเรือ		17,168	6,444	11,351	34,963
รวม	17,840	91,536	75,809	106,711	291,896

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ตำบลหนองแดง มีพื้นที่ปลูกข้าว ๑๒,๕๘๑ ไร่ เกษตรกร จำนวน ๑,๐๘๐ ครัวเรือน

ภาพที่ ๒๓ พื้นที่สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used) สำหรับนาข้าว

ตารางที่ ๒๘ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวอำเภอนาเชือก

ตำบล	พื้นที่(ไร่) ปลูกข้าว
ต.เขวาไร่	๓๓,๖๔๕.๙๑
ต.นาเชือก	๓๓,๑๙๓.๔๕
ต.ปอพาน	๓๗,๙๐๓.๙๓
ต.สันป่าตอง	๑๗,๖๓๙.๑๘
ต.สำโรง	๓๑,๙๓๘.๒๙
ต.หนองกง	๑๗,๔๘๓.๑๐
ต.หนองแดง	๒๕,๖๒๕.๓๔
ต.หนองโพธิ์	๓๔,๑๑๒.๙๗
ต.หนองเม็ก	๒๖,๒๙๖.๗๔
ต.หนองเรือ	๓๕,๐๙๘.๕๒
รวม	๒๙๒,๙๓๗.๔๒

นอกจากนี้ยังมีผลการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕๖๓/๖๔ พบว่ามีเกษตรกรขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว จำนวน ๑,๐๘๐ ราย พื้นที่ ๑๒,๕๘๑ ไร่

ตารางที่ ๒๙ แสดงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปี ๒๕๖๖/๖๗

ที่	ตำบล	ครัวเรือน	แปลง	พื้นที่ (ไร่)
๑	นาเชือก	๑,๓๒๑.๐๐	๒,๑๗๓.๐๐	๑๔,๕๕๖.๐๐
๒	สำโรง	๑,๔๗๐.๐๐	๒,๓๘๐.๐๐	๑๘,๒๔๗.๕๐
๓	หนองแดง	๑,๐๓๒.๐๐	๑,๕๕๐.๐๐	๑๒,๒๕๑.๕๐
๔	เขวาไร่	๑,๔๙๒.๐๐	๒,๖๐๕.๐๐	๑๖,๔๘๐.๕๐
๕	หนองโพธิ์	๑,๑๓๘.๐๐	๑,๙๐๘.๐๐	๑๔,๐๖๕.๐๐
๖	หนองแดง	๑,๔๓๘.๐๐	๒,๓๐๔.๐๐	๑๗,๙๕๙.๕๐
๗	หนองเม็ก	๑,๑๓๒.๐๐	๑,๙๕๖.๐๐	๑๓,๘๓๐.๐๐
๘	หนองเรือ	๑,๒๗๑.๐๐	๒,๑๙๔.๐๐	๑๖,๘๘๗.๐๐
๙	หนองกง	๘๐๘.๐๐	๑,๓๓๑.๐๐	๘,๘๔๔.๕๐
๑๐	สันป่าตอง	๑,๐๒๒.๐๐	๑,๘๘๔.๐๐	๑๒,๖๕๗.๕๐
รวม		๑๑,๘๒๑.๐๐	๒๐,๒๘๕.๐๐	๑๔๕,๗๗๙.๐๐

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

จากพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๑๒,๕๘๑.๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๓ ในพื้นที่ตำบลหนองแดง มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ จำนวน ๕,๐๓๒,๔๐๐.๐๐ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย ๑๐ บาท/กิโลกรัม รายละเอียดดังตารางที่ ๓๐

ตารางที่ ๓๐ จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวและพื้นที่เก็บเกี่ยว

พืช	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร	ผลผลิตที่เก็บเกี่ยว ได้ (กิโลกรัม)	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)	ราคาที่เกษตรกร ขายได้เฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)
ข้าว	๑,๐๘๐.๐๐	๕,๐๓๒,๔๐๐.๐๐	๔๐๐	๑๐
ข้าวนาปี	๑,๐๘๐.๐๐	๕,๐๓๒,๔๐๐.๐๐	๔๐๐	๑๐

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต

๑. การปลูกข้าว โดยส่วนใหญ่ทานาหวาน อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ นาหวาน ๒๐-๒๕ กิโลกรัม/ไร่ เริ่มเดือน พฤษภาคม -กรกฎาคม
๒. การใช้พันธุ์ข้าวส่วนใหญ่จ้าง ส่วนใหญ่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ๑๐๕, และมี บางส่วนปลูกพันธุ์เหลืองใหญ่ ๑๔๘ โดยส่วนใหญ่เก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง
๓. การเตรียมดิน การเตรียมดินแยกได้เป็น ๒ ขั้นตอน การไถตะ และไถแปร
๔. การดูแลรักษา
 - ๔.๑ การจัดการดินทำการไถกลบตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว
 - ๔.๒ การใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๑ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัม/ไร่ ประมาณ ๒๐-๓๐ วันหลังข้าวออก
 - ๔.๓ การใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยยูเรีย (๔๖-๐-๐) อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ ที่ ระยะงอกหรือ ๓๐ วันก่อนข้าวออกดอก
 - ๔.๔ โรคที่พบเช่น โรคไหม้ ป้องกันโดยการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและมีการ ใช้สารกำจัดโรคพืช เช่น คาร์เบนดาซิม โพรคลอราซ
๕. การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร การไถตะ และไถโดยใช้รถไถนาเดินตาม, รถเกี่ยวข้าวส่วนใหญ่จ้าง
๖. การเก็บเกี่ยวผลผลิต เก็บเกี่ยว ๒๘-๓๐ วัน หลังวันออกดอก เริ่มเก็บเกี่ยว พฤศจิกายน - ธันวาคม เกี่ยวด้วยรถเกี่ยวข้าว และบางส่วนใช้แรงงานคน ตากข้าวให้ความชื้นลดลงเหลือประมาณ ๑๒-๑๔ % ก่อนจำหน่าย
๗. ต้นทุนการผลิต/ไร่/ปี ประกอบด้วย ค่าเตรียมดิน ค่าจ้างปลูก ค่าบำรุงรักษา ค่าปุ๋ย ค่าพันธุ์ อื่นๆลักษณะการผลิตทางการเกษตรทั่วไป มีการผลิตข้าวเป็นพืชหลักที่สำคัญของตำบล รองลงมา คือ พืชไร่ พืชผัก และไม้ผล ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๑ ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลหนองแดง ปี ๒๕๖๔ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

รายการ	ในเขตชลประทาน (บาท/ไร่)	นอกเขตชลประทาน (บาท/ไร่)	หมายเหตุ
ไถกลบตอซัง	-	๒๐๐	
ไถตะ	-	๒๐๐	
ไถแปร	-	๒๐๐	
พันธุ์ข้าว	-	๗๐๐	
ค่าจ้างปลูก (หวาน)	-	๑๐๐	
ค่าปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๘	-	๗๐๐	
ค่าปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐	-	๓๐๐	
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	-	๑๐๐	
ค่ารถเกี่ยวข้าว	-	๘๐๐	
ค่าขนส่ง	-	๑๕๐	
ค่าอื่นๆ เช่น เชื้อเพลิง เบ็ดเตล็ดฯ	-	๓๐๐	
รวม	-	๓,๗๕๐	

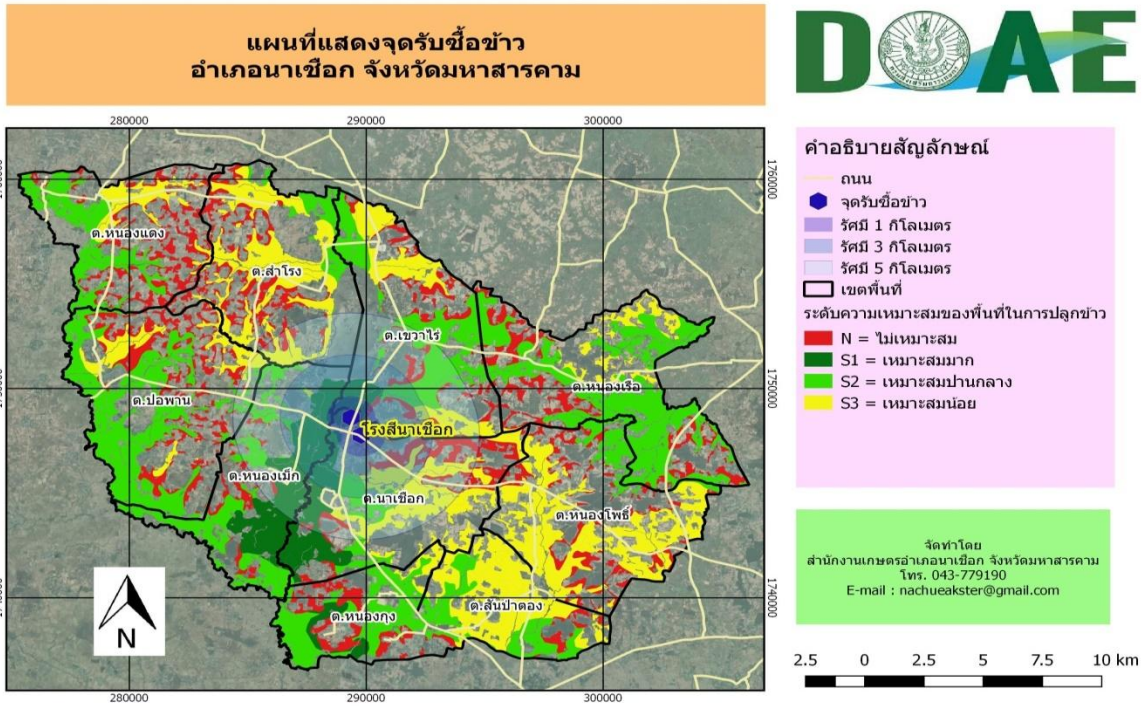
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

สถานการณ์ตลาด/วิธีการตลาด

จุดรับซื้อผลผลิต/โรงงานแปรรูป จุดรับซื้อข้าว/โรงงาน ที่มีความสำคัญในอำเภอนาเชือก ประกอบไปด้วยจุดรับซื้อ จำนวน ๒ แห่ง ปริมาณผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้และจำหน่าย ๑๕, ๐๐๐๐ ตัน/ปี

ตารางที่ ๓๒ จุดรับซื้อ/แปรรูปผลผลิตข้าวในอำเภอนาเชือก

ชื่อโรงงาน/แหล่งรับซื้อ	ที่ตั้ง	จุดพิกัด		ปริมาณการรับซื้อ (ตัน/ปี)	ราคารับซื้อ (บาท)
		X	Y		
ตลาดกลางข้าวเปลือกอำเภอนาเชือก	ต.นาเชือก	๒๘๙๓๖๔	๑๗๔๘๖๑๓	๗,๕๐๐	๑๐
โรงสีข้าวนาเชือก	ต.นาเชือก	๒๘๙๗๖๒	๑๗๔๗๗๗๕	๗,๕๐๐	๑๐

ภาพที่ ๒๔ ที่ตั้งจุดรับซื้อข้าว อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลหนองแดง มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ต้นแบบด้านเกษตร จำนวน ๑ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิต

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายประดิษฐ์ ชาติ	๕	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๓	เกษตรผสมผสาน
๒	นายสังคม นาชัยสินธุ์	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๓	เกษตรผสมผสาน

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า มันสำปะหลัง

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

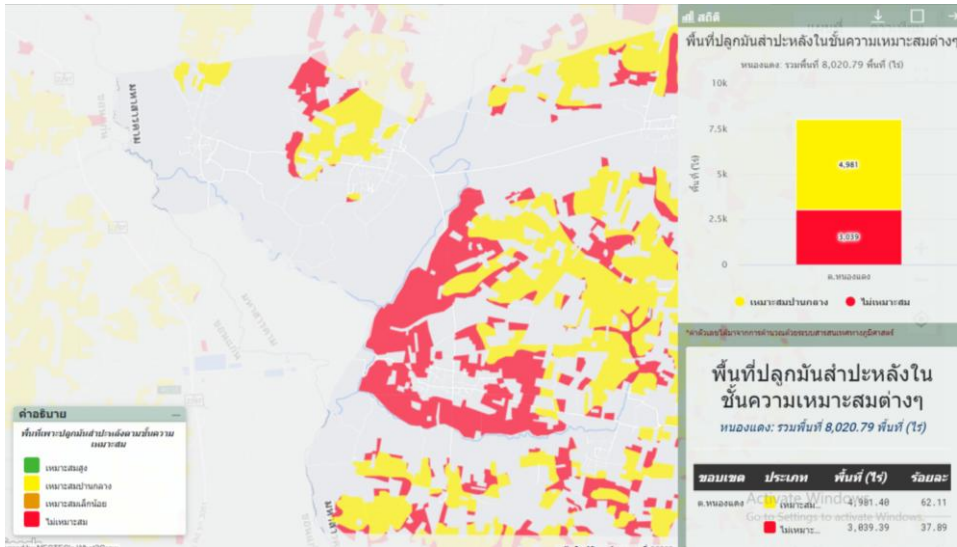
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง ทั้งหมด จำนวน ๘,๐๒๐ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน - ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๔,๔๘๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๑๔ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน - ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑,๔๐๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๖

ตารางที่ ๓๔ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	
หนองแดง	-	๔,๙๘๑	-	๓,๐๓๙	๘,๐๒๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๒๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๒๖ แสดงชั้นความเหมาะสมของดินสำหรับปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๒) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง

ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๒,๙๔๙.๗๐ ไร่ โดยปลูกมากที่สุด คือ บ้านวังหิน หมู่ ๖ จำนวน ๘๒๓ ไร่ รองลงมา คือ บ้านหนองแต้ หมู่ ๙ จำนวน ๕๗๘ ไร่ และบ้านหนองแดง หมู่ ๑ จำนวน ๔๗๓ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๕ แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	หมู่	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (ไร่)
๑	๑	๔๗๓
๒	๒	๙๖.๕๐
๓	๓	-
๔	๔	๒๖.๒๕
๕	๕	๑๘๒.๒๕
๖	๖	๘๒๓
๗	๗	๑๕๓.๗๕
๘	๘	๔๖๒
๙	๙	๕๗๘
๑๐	๑๐	๑๕๔.๗๐
รวม		๒,๙๔๙.๗๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑) ปริมาณการผลิต

ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๒,๙๔๙.๗๐ ไร่ โดยปลูกมากที่สุด คือ บ้านวังหิน หมู่ ๖ จำนวน ๘๒๓ ไร่ รองลงมา คือ บ้านหนองแต้ หมู่ ๙ จำนวน ๕๗๘ ไร่ และบ้านหนองแดง หมู่ ๑ จำนวน ๔๗๓ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๖ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

หมู่	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
๑	๕๘	๔๗๓	๔๗๓	๑,๕๘๔.๕๕	๓.๓๕
๒	๘	๙๖.๕๐	๙๖.๕๐	๓๒๓.๒๘	๓.๓๕
๓	-	-	-	-	-
๔	๕	๒๖.๒๕	๒๖.๒๕	๘๗.๙๔	๓.๓๕
๕	๑๘	๑๘๒.๒๕	๑๘๒.๒๕	๖๑๐.๕๔	๓.๓๕
๖	๗๖	๘๒๓	๘๒๓	๒,๗๕๗.๐๕	๓.๓๕
๗	๑๕	๑๕๓.๗๕	๑๕๓.๗๕	๕๑๕.๐๖	๓.๓๕
๘	๔๓	๔๖๒	๔๖๒	๑๕๔๗.๗	๓.๓๕

ตารางที่ ๓๖ แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

หมู่	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่
๙	๗๓	๕๗๘	๕๗๘	๑๙๓๖.๓	๓.๓๕
๑๐	๒๐	๑๕๔.๗๐	๑๕๔.๗๐	๕๑๘.๒๔	๓.๓๕
รวม	๓๑๓	๒,๙๔๙.๗๐	๒,๙๔๙.๗๐	๙๘๘๑.๕๐	๓.๓๕

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้พันธุ์ในท้องถิ่น โดยการใช้พันธุ์ในแปลงของตนเองเป็นส่วนใหญ่ หากมีการขนย้ายหรือซื้อมาจากแหล่งมีการซื้อมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น ขอนแก่น บุรีรัมย์ นครราชสีมา พันธุ์ที่นิยมปลูก คือ พันธุ์เกษตรศาสตร์ ๕๐ พันธุ์ระยอง ๗๒ พันธุ์ห้วยบง ๖๐ เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน

หากดินที่ทำการเพาะปลูกมันติดต่อกันหลายปีควรปรับปรุงดิน เพื่อรักษาระดับผลผลิตในระยะยาวด้วยการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักเปลือกมันชนิดเก่าค้างปี (จากโรงแปงทั่วไป) ที่หาได้ในท้องถิ่น หรือ ปลูกพืชตระกูลถั่วต่างๆ หมุนเวียนบำรุงดิน ในกรณีพื้นที่ที่ประเภทยาก ค่า ควรใช้ยาราดอัฟ หรือเครื่องถั่วต่างๆ ควรใช้ยาสตาร์เรน ฉีดพ่นยาจำกัดเสียก่อนการไถ จากนั้นไถครั้งแรกโดยไถกลบวัชพืชก่อนปลูกด้วยวาน ๓ (อย่าเผาทำลายวัชพืช) ให้ลึกประมาณ ๒๐-๓๐ ซม. แล้วทิ้งระยะไว้ประมาณ ๒๐-๓๐ วัน เพื่อหมักวัชพืชเป็นปุ๋ยในดินต่อไป ไถพรวนด้วยวาน ๗ อีก ๑-๒ ครั้ง ตามความเหมาะสม และรีบปลูกโดยเร็ว ในขณะที่ดินยังมีความชื้นอยู่

(๓) การปลูก

ใช้ท่อนพันธุ์มันที่สด อายุ ๑๐-๑๒ เดือน ตัดทิ้งไว้ไม่เกินประมาณ ๑๕ วัน โดยตัดให้มีความยาวประมาณ ๒๐ ซม. มีตาไม่น้อยกว่า ๕ ตา เพื่อป้องกันเชื้อราและแมลง ควรจุ่มท่อนพันธุ์ในยาแคปแทน ๑.๖ ซีดี (๑๖๐ กรัม) ผสมร่วมกับบมาลาโรออน ๒๐ ซีซี ในน้ำ ๒๐ ลิตร ประมาณ ๕ นาที ก่อนปลูก

ปลูกเป็นแถวแนวตรง เพื่อสะดวกในการบำรุงรักษาและกำจัดวัชพืช โดยใช้ระยะระหว่างแถว ๑.๒๐ เมตร ระยะระหว่างต้น ๘๐ ซม. และปักท่อนพันธุ์ให้ตั้งตรงลึกในดินประมาณ ๑๐ ซม.

(๔) ระบบการให้น้ำ

อาศัยน้ำฝน และความชุ่มชื้นในดิน

(๕) การดูแลรักษา

สำหรับการปลูกในฤดูฝน สภาพดินชื้น ควรฉีดยาคุมวัชพืชด้วยยาไดยูรอน (คาแม็กซ์) หลังจากการปลูกทันที ไม่ควรเกิน ๓ วัน หรือก่อนต้นมันงอก หากฉีดหลังต้นมันงอกอาจทำให้ต้นมันเสียหายได้ ใช้ยาในอัตรา ๖ ซีดี (๖๐๐ กรัม) ผสมน้ำ ๒๐๐ ลิตร ฉีดพ่นได้ประมาณ ๑ ไร่ครั้ง

(๖) การใส่ปุ๋ย

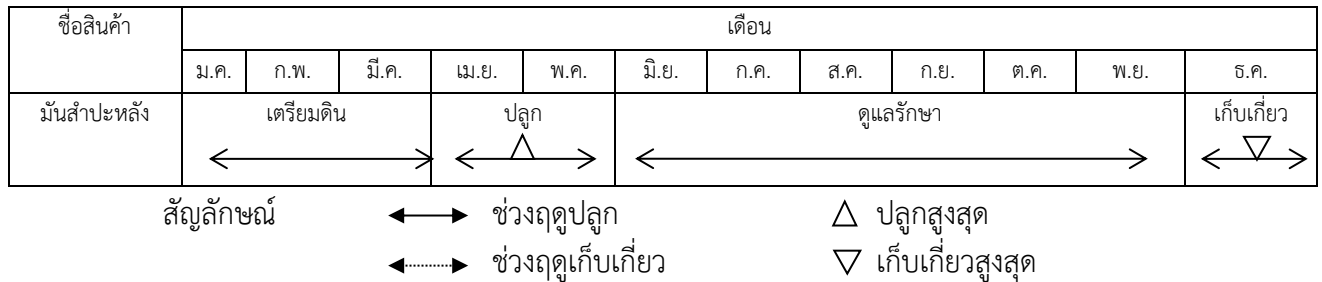
กำจัดวัชพืช ครั้งที่ ๑ ประมาณ ๓๐-๔๕ วัน หลังการปลูก โดยใช้รถไถเล็กเดินตามหรือจานพรวนกำจัดวัชพืช ติดท้ายรถแทรกเตอร์ พร้อมทั้งใส่ปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒๕-๕๐ กก./ไร่ ห่างจากต้นมัน ๑ คืบ (๒๐ ซม.) จากนั้นใช้จอบกำจัดวัชพืชส่วนที่เหลือพร้อมกับกลบปุ๋ยไปด้วย หรือใส่ปุ๋ยโดยการขุดหลุมห่างจากโคนต้น ๑ คืบ แล้วกลบดินตามก็ได้ ข้อสำคัญควรใส่ปุ๋ยขณะที่ดินมีความชื้นอยู่ กำจัดวัชพืช ครั้งที่ ๒ ประมาณ ๖๐-๗๐ วัน หลังการปลูก โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับครั้งแรก กำจัดวัชพืช ครั้งที่ ๓ ตามความจำเป็น โดยใช้จอบถาก หรือฉีดพ่นด้วยยากรัมมีออกโซน (ควรใช้ฝากรอบหัวฉีด เพื่อป้องกันไม่ให้ยาโดนตาและลำต้นมัน)

(๗) การเก็บเกี่ยว

ทำการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังในช่วงอายุที่เหมาะสม คือ ประมาณ ๑๐-๑๒ เดือน พร้อมทั้งวางแผนการเตรียมท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง เพื่อการปลูกในคราวต่อไป ส่วนของต้นมันสำปะหลังที่ไม่ใช้ เช่น ใบ กิ่ง ก้าน หรือ ลำต้น ควรสับทิ้งไว้ในแปลง เพื่อให้เป็นปุ๋ยพืชสดในดินต่อไป

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีการปลูกมันสำปะหลัง ดังนี้

ภาพที่ ๒๗ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกมันสำปะหลังใน ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง โดยเป็นพื้นนอกเขตชลประทานทั้งหมด มีต้นทุนการผลิต เป็นเงิน ๖,๔๒๐ บาท

ตารางที่ ๓๗ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

รายละเอียดต้นทุนการผลิต/รายได้	จำนวนเงิน (บาท)
๑. การเตรียมดิน	
- ค่าไถตะ๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าไถแปร๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่ายกร่องปลูก๒๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการเตรียมดิน (๑)๖๐๐.....บาท/ไร่
๒. การปลูก	
- ค่าท่อนพันธุ์ จำนวน.....๒,๔๐๐.....ท่อน/ไร่๑,๐๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าจ้างปลูก๖๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการปลูก (๒)๑,๖๐๐.....บาท/ไร่
๓. การกำจัดวัชพืช	
- ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช๖๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าจ้างพ่นสารเคมีกำจัดวัชพืช๑๐๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการกำจัดวัชพืช (๓)๗๐๐.....บาท/ไร่

ตารางที่ ๓๗ แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ปี ๒๕๖๘ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

รายละเอียดต้นทุนการผลิต/รายได้	จำนวนเงิน (บาท)
๔. การใช้จ่าย	
- ค่าปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๑๖ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕ (ใส่ ๒ รอบ)๑,๒๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าปุ๋ยมูลไก่คอกดิน๘๐๐.....บาท/ไร่
- ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย (๒ครั้ง ใส่เอง)-.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการใช้จ่าย (๔)๒,๒๐๐.....บาท/ไร่
๕. การกำจัดศัตรูพืช	
- สารเคมีแช่ท่อนพันธุ์๕๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการกำจัดศัตรูพืช (๕)๕๐.....บาท/ไร่
๖. การเก็บเกี่ยว	
- ค่าจ้างแรงงานเก็บเกี่ยว๖๐๐.....บาท/ไร่
รวมค่าใช้จ่ายเก็บเกี่ยว (๖)๖๐๐.....บาท/ไร่
๗. การขนส่ง	
- ค่าขนส่ง๘๗๐.....บาท/ไร่
รวมค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (๗)๘๗๐.....บาท/ไร่
๘. รวมต้นทุน ((๑)+(๒)+(๓)+(๔)+(๕)+(๖)+(๗))๖,๔๒๐.....บาท/ไร่
สรุปรายได้เกษตรกร	
- ๑. ผลผลิตที่ได้รับ๓,๐๐๐.....กก./ไร่
- ๒. ราคาที่ขายได้๒.๒๐.....บาท/กก.
- รวมรายได้ ๑. x ๒. = ๓.๖,๖๐๐.....บาท/ไร่
- ต้นทุน (ข้อ ๘) = ๔.๖,๔๒๐.....บาท/ไร่
- กำไร (๓. - ๔.)๑๘๐.....บาท/ไร่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

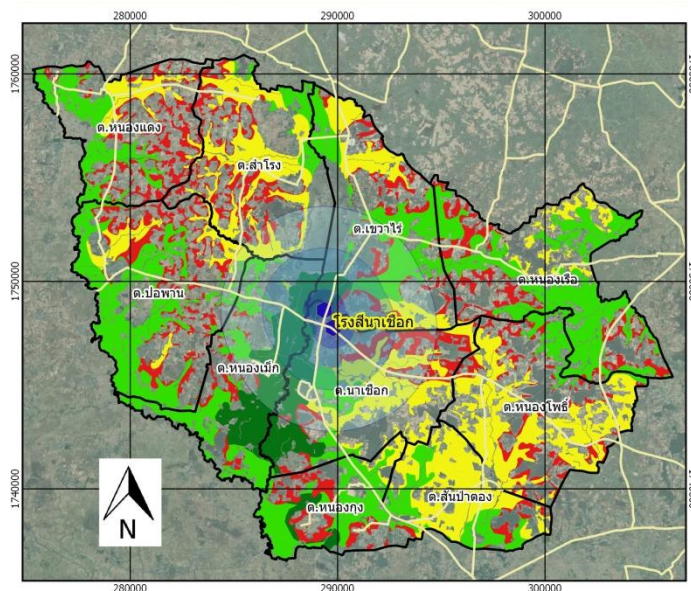
ความต้องการผลิตมันสำปะหลังในประเทศมีแนวโน้มขยายตัวเฉลี่ย ๓.๐-๔.๐% ต่อปี โดยมีแรงหนุนหลักมาจาก (๑) อุตสาหกรรมอาหารที่คาดว่าจะขยายตัวได้ ๓.๕-๔.๐% ต่อปี ในช่วงปี ๒๕๖๕-๒๕๖๗ ตามการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจหลังสถานการณ์ COVID-1๙ คลี่คลายลง (ข้อมูลจาก Euromonitor) (๒) ความต้องการใช้เอทานอลมีแนวโน้มขยายตัวตามความต้องการใช้น้ำมันแก๊ซโซฮอล์ E๒๐ และ E๘๕ จากนโยบายสนับสนุนของภาครัฐ ประกอบกับการให้ความสำคัญด้านสุขอนามัยที่มากขึ้นของประชาชน ซึ่งกระตุ้นความต้องการแอลกอฮอล์ หรือผลิตภัณฑ์ที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ และ (๓) อุตสาหกรรมเอทานอลที่หันมาใช้มันสด มันเส้น และน้ำแป้งมันสำปะหลัง เป็นวัตถุดิบมากขึ้นแทนปริมาณอ้อยและกากน้ำตาลที่ลดลงและมีราคาเพิ่มสูงขึ้น

(๑) วิธีการตลาด

ผลประกอบการปรับตัวดีขึ้นจากราคารับซื้อหัวมันสดที่สูงขึ้น โดยต้นทุนการเพาะปลูกมีทิศทางทรงตัว ขณะที่ความต้องการวัตถุดิบหัวมันสดจากภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง ประกอบกับมาตรการภาครัฐในการรักษาเสถียรภาพของอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง (อาทิ โครงการประกันรายได้ สิ้นเชือดดอกเบี้ยต่ำ มาตรการอุดหนุนปริมาณผลผลิต) ทำให้เกษตรกรมีโอกาสทำกำไรได้เพิ่มขึ้น

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีโรงงานแหล่งรับซื้อผลผลิต รวม ๒ แห่ง

ภาพที่ ๒๘ แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๓) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer ซึ่งมีเกษตรกรที่เป็น Smart Farmer แปลงใหญ่ จำนวน ๖๑ ราย

องค์ความรู้ทักษะความชำนาญ

- การลดต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง
- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง

เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๘ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่ ตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นางลำไย ฝ่ายสิงห์	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูกมัน
๒	นางจิรพันธ์ ฝ่ายสิงห์	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูกมัน
๓	นางทองเพชร วงมามี	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูกมัน
๔	นางสวาท ทหารศรี	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูกมัน
๕	นางสมบัติ ทศหล้า	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูกมัน
๖	น.ส.สมหมาย หลงสิม	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูกมัน

ตารางที่ ๓๘ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านแปลงใหญ่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๗	นายบุญเฮียง รัตนศรี	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๘	นางลำปาง โคตรชา	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๙	นายสมพร โคตรชา	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๑๐	นางวราพร ไชยหาร	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๑๑	นายคำมล ทวยหุย	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๑๒	นางถนอม ดั่งแหวะ	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๑๓	นายสงกรานต์ วิสุนพันธ์	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๑๔	นางบัวพันธ์ ทารพันธ์	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๑๕	นางสำลี นาชัยสินธุ์	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๑๖	นายเดช พลกันหา	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๑๗	นางเย็น แทนพร	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๑๘	นางอ้ว แทนคาม	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๑๙	นายนิมิตร ภูจำปา	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๒๐	นางบังอร เทพโสดา	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๒๑	น.ส.จากรุณี ทะทา	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๒๒	นางสวาท สุบรรณ	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๒๓	นายทองสุข พคณิ	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๒๔	นางหวิ ชันดี	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๒๕	นางยุวดี จิตรระวัง	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก
๒๖	นางสุบรร เทียบฤทธิ์	๖	หนองแดง	นาเชือก	๒๕๖๔	เกษตรกรผู้ปลูก

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาเชือก, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๓๙ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด ๑. อ้อย ๒. มันสำปะหลัง ๓. ข้าว	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแล้ง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ขาดแคลนแหล่งเงินทุน ๕. ราคาตกต่ำ ไม่แน่นอน ๖. สภาพดินเสื่อมคุณภาพ	๑. ๑. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรุ่นเก่า ๒. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ ๓. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจปฏิบัติตาม ๔. จัดการฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช การปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ ส่งเสริมการใช้พืชปุ๋ยสด เช่น พืชตระกูลถั่วก่อนทำการปลูกข้าว	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑. อ้อย ๒. มันสำปะหลัง ๓. ข้าว	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแล้ง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ขาด เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ใน การปลูกพืช	๑. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรุ่นเก่า ๒. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการส่งเสริมการปฏิบัติ ๓. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิต ที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร รวมทั้งการสร้างต้นแบบในการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจปฏิบัติตาม	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑. ข้าว ๒. มันสำปะหลัง ๓. ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ๒. ขาดมาตรฐานการรับรอง	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรคและแล้ง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์	๑. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ๒. สนับสนุนการผลิตสู่การรับรองมาตรฐาน ๓. วางแผนการผลิตทั้งในส่วนด้านการปลูกพืชและการแปรรูปให้สอดคล้องกัน ๔. สร้างแรงจูงใจและการรับรู้ให้เกษตรกรเห็นถึงความแตกต่างของราคาก่อนการแปรรูปและหลังแปรรูปจำหน่าย	กลุ่มแปลงใหญ่/กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพและ วิสาหกิจชุมชน	ปานกลาง

๒.๑ การวิเคราะห์จุดแข็ง – จุดอ่อน – โอกาส – อุปสรรค

- จุดแข็ง (Strengths : S)

๑. พื้นที่บางหมู่บ้านมีแหล่งน้ำธรรมชาติ / หนองน้ำ , สระน้ำ
๒. หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวสามารถปลูกพืชฤดูแล้งได้
๓. เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง
๔. มีวัฒนธรรมอันดีงาม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมาก
๕. เกษตรกรมีความกระตือรือร้นที่จะเปลี่ยนแปลง
๖. มีกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง เป็นกลุ่มเป้าหมายส่งเสริมได้

- จุดอ่อน (Weakness : w)

๑. พื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์
๒. ไม่มีระบบชลประทานที่ทั่วถึง
๓. ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตร
๔. ขาดแคลนพันธุ์ดีในการเพาะปลูก
๕. ขาดอำนาจต่อรองเรื่องราคา
๖. ยาวชนขาดความรักต่ออาชีพการเกษตร
๗. ชุมชนขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
๘. ผลผลิตยังไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน

- โอกาส (Opportunities : O)

๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิต
๒. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้
๓. การสร้างเศรษฐกิจพอเพียง
๔. พัฒนาสินค้าบางชนิด เช่น ผ้าไหม ให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP)
๕. มีแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในพื้นที่

- อุปสรรค (Threats : T)

๑. ภัยธรรมชาติฝนแล้ง/น้ำท่วม
๒. ภาระหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น
๓. วัฒนธรรมภายนอกมีสิ่งยั่วยุให้จริยธรรมเสื่อมถอย/ค่านิยมของเกษตรกรเปลี่ยนไป
๔. หน่วยงานงบประมาณในท้องถิ่นให้การสนับสนุนน้อย / ไม่ได้รับการสนับสนุน
๕. ราคาสินค้าทางการเกษตรผัน

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ ๔๐ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p style="text-align: center;">จุดแข็ง (S)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พื้นที่บางหมู่บ้านมีแหล่งน้ำธรรมชาติ/หนองน้ำ, สระน้ำ ๒. เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง ๓. มีวัฒนธรรมอันดีงาม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมาก ๔. เกษตรกรมีความกระตือรือร้นที่จะเปลี่ยนแปลง ๕. มีกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง เป็นกลุ่มเป้าหมายส่งเสริมได้ 	<p style="text-align: center;">จุดอ่อน (W)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ๒. ไม่มีระบบชลประทานที่ทั่วถึง ๓. ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนในการทำเกษตร ๔. ขาดแคลนพันธุ์ดีในการเพาะปลูก ๕. ขาดอำนาจต่อรองเรื่องราคา ๖. เกษตรกรขาดความรู้ต่อการเกษตร ๗. ชุมชนขาดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ๘. ผลผลิตยังไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน
<p style="text-align: center;">โอกาส (O)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิต ๒. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ ๓. การสร้างเศรษฐกิจพอเพียง ๔. พัฒนาสินค้าบางชนิด เช่น ผ้าไหม ให้เป็นสินค้าโอท็อป (OTOP) ๕. มีแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในพื้นที่ 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๒. ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน ๒. ดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เยาวชน/กลุ่มยุวเกษตรกร ๓. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ฯ
<p style="text-align: center;">อุปสรรค (T)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ภัยธรรมชาติฝนแล้ง/น้ำท่วม ๒. ภาระหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น ๓. วัฒนธรรมภายนอกมีสิ่งยั่วยุให้จริยธรรมเสื่อมถอย/ค่านิยมของเกษตรกรเปลี่ยนไป ๔. หน่วยงานงบประมาณในท้องถิ่นให้การสนับสนุนน้อย ๕. ราคาสินค้าทางการเกษตรไม่แน่นอน 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์ป้องกัน (ST)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สร้างตลาดแบบขายตรง ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง 	<p style="text-align: center;">กลยุทธ์เชิงรับ (WT)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๓.๒ การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

๑.๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

๑.๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

๒.๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

๒.๒ ดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เยาวชน/กลุ่มยุวเกษตรกร

๒.๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการ

จัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

๔.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา

๑. แนวทางการพัฒนา

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๑.๑.๑ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาการผลิตข้าวให้ได้คุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP หรืออินทรีย์
- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต ให้ได้ร้อยละ ๒๐
- เกิดการเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร เกิดการบูรณาการร่วมกันในด้านการผลิต การตลาด การแปรรูปสินค้าเกษตร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

- กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 - โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน
 - โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์
- กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์ป้องกัน
 - โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
- กลยุทธ์ที่ ๔ กลยุทธ์เชิงรับ
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๑.๒ มันสำปะหลัง

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุนการผลิต ให้ได้ร้อยละ ๒๐
- เกิดการเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร เกิดการบูรณาการร่วมกันในด้านการผลิต การตลาด การแปรรูปสินค้าเกษตร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

- กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 - กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารพันธุ์มันสำปะหลัง

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์ที่ ๔ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๑.๓ อ้อย

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยการเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน

การผลิต ให้ได้ร้อยละ ๒๐

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น
แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัย
การผลิต และการจัดตั้งพันธู์อ้อยพันธู์ดี

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๑.๒.๑ YSF

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- YSF มุ่งองค์ความรู้ ความสามารถถ่ายทอดความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่

เกษตรกรรายอื่นได้

- YSF มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการดำเนินการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

ในทุกด้าน

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น
แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรให้แก่เยาวชน/กลุ่มยว
เกษตรกร/YSF

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๒ วิสาหกิจชุมชน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน

- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของวิสาหกิจชุมชนให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของตลาด

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๓ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน

- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพให้มีความหลากหลาย ตรงตามความต้องการของตลาด

- เสริมองค์ความรู้ทางเทคโนโลยีการผลิตการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร/กลุ่มยุวเกษตรกร/กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัยการผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๔ แปลงใหญ่

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาสินค้าของแปลงใหญ่ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน
- พัฒนาการแปรรูปสินค้าของแปลงใหญ่ให้มีความหลากหลาย ตรงตามความ

ต้องการของตลาด

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาการเกษตรในรูปแบบกลุ่ม เช่น

แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง การจัดหาปัจจัย

การผลิต และการจัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

กลยุทธ์ป้องกัน

โครงการที่ ๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)

กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๒.๕ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- พัฒนาเกษตรกรต้นแบบให้มีองค์ความรู้ และมีความสามารถในการถ่ายทอด

ความรู้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรุก

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์เชิงแก้ไข

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ ๓ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๑.๓.๑ ที่ดิน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่เกษตรตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้วยการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๑.๓.๒ แหล่งน้ำ

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาแหล่งน้ำการเกษตรให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ให้เกิดความยั่งยืน ด้วยการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์เชิงรับ

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

ตารางที่ ๕๑ ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐		ปี ๒๕๗๑		
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	
พัฒนาการผลิต สินค้า	๑. โครงการ ส่งเสริมการผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี	พัฒนาการผลิต ข้าวให้ได้ คุณภาพ ได้รับ การรับรอง มาตรฐานสินค้า เกษตร อินทรีย์	๘ กลุ่มๆ ละ ๒๐ ราย	ม.๑,๒,๓,๔,๕,๗,๘,๑๐	๑. ถ่ายทอด ความรู้ตาม กระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๑๖๐ ราย	๒๙๒, ๐๐๐	๑๖๐ ราย	๒๙๒, ๐๐๐	๑๖๐ ราย	๒๙๒, ๐๐๐	๑๖๐ ราย	๒๙๒, ๐๐๐	๑๖๐ ราย	๒๙๒, ๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอหนองแอก, อบต.หนองแดง
	๒.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตสินค้าเกษตรมันสำปะหลัง ตามการบริหารจัดการเขตเกษตร เศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่ สำคัญ (Zoning)	เพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตมัน สำปะหลัง โดย การเพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน การผลิต ให้ได้ ร้อยละ ๒๐	๒ กลุ่มๆ ละ ๕๐ ราย	ม.๖ และหมู่ ๙	๑. ถ่ายทอด ความรู้ตาม กระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๒ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	๕ กลุ่ม	๕๐๐ ,๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอหนองแอก, อบต.หนองแดง
	๓.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตอ้อยโรงงาน (การปลูก อ้อยพันธุ์ดี)	เพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตอ้อย โรงงาน โดยการ เพิ่มผลผลิต และลดต้นทุน การผลิต ให้ได้ ร้อยละ ๒๐	๔๐ ราย	ม.๖ และหมู่ ๙	๑. ถ่ายทอด ความรู้ตาม กระบวนการ โรงเรียนเกษตรกร ๒. สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๔๐ ราย	๑๕๐, ๐๐๐	๔๐ ราย	๑๕๐, ๐๐๐	๔๐ ราย	๑๕๐, ๐๐๐	๔๐ ราย	๑๕๐, ๐๐๐	๔๐ ราย	๑๕๐, ๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอหนองแอก, อบต.หนองแดง
พัฒนาเกษตรกร/ กลุ่ม/องค์กร	๑. โครงการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ทางการเกษตร และส่งเสริม การเชื่อมโยงเครือข่ายการ ดำเนินการเกษตรกรรุ่นใหม่	เพื่อถ่ายทอด องค์ความรู้ ทางด้าน การเกษตร และ ส่งเสริมการ เชื่อมโยง เครือข่ายการ ดำเนินการ	YSF ๒๐ ราย	ม.๑-ม.๑๐	๑. ถ่ายทอด ความรู้/ศึกษาดู งานการแปรรูป สินค้าเกษตร ๒. สนับสนุน ปัจจัยการผลิต	๒๐ ราย	๒๐๐, ๐๐	๒๐ ราย	๒๐๐, ๐๐	๒๐ ราย	๒๐๐, ๐๐	๒๐ ราย	๒๐๐, ๐๐	๒๐ ราย	๒๐๐, ๐๐	สนง.เกษตร อำเภอหนองแอก, อบต.หนองแดง

๒. ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล (ต่อ)

ประเภท/ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ (ระบุหมู่บ้าน/ตำบล เป้าหมาย)	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐				
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.			
	๒. โครงการ พัฒนาศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้สามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ให้แก่เกษตรกรได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	เพื่อพัฒนาศูนย์ เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิตสินค้า เกษตร ให้ สามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ ให้แก่เกษตรกร ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	๑ ศูนย์	ม.๑๐	สนับสนุนปัจจัย การผลิต	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐	๑ ศูนย์	๑๐,๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอนาเชือก, อบต.หนองแดง
พัฒนาพื้นที่ ทรัพยากร การเกษตร	๑. โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจ พอเพียง	เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาพื้นที่ เกษตรตาม แนวทางเกษตร ทฤษฎีใหม่ ด้วย การน้อมนำหลัก เศรษฐกิจ พอเพียงมาปรับ ใช้	๑๐๐ ราย	ม.๑-ม.๑๐ หมู่ละ ๑๐ ราย	๑. การถ่ายทอด ความรู้ตาปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ๒. สนับสนุน ปัจจัยการผลิต พืชผัก/ผลไม้/พันธุ์ สัตว์ และพันธุ์ปลา	๑๐๐ ราย	๑๕๐,๐๐๐	๑๐๐ ราย	๑๕๐,๐๐๐	๑๐๐ ราย	๑๕๐,๐๐๐	๑๐๐ ราย	๑๕๐,๐๐๐	๑๐๐ ราย	๑๕๐,๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอนาเชือก, อบต.หนองแดง
การแปรรูป ผลผลิต และพัฒนา ผลิตภัณฑ์	๑. โครงการ ส่งเสริมการ พัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตร	เพื่อพัฒนา สินค้าของ วิสาหกิจชุมชน ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน มี ความ หลากหลาย ตรง ตามความ ต้องการของ ตลาด	๑กลุ่ม ที่มี ศักยภาพ	ม.๔	๑. ถ่ายทอด ความรู้/ศึกษาดู งานการแปรรูป สินค้าเกษตร ๒. สนับสนุน ปัจจัยการผลิต	๑ กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐	๑ กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐	๑ กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐	๑ กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐	๑ กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐	สนง.เกษตร อำเภอนาเชือก, อบต.หนองแดง

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๖๒. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอณาเขือก จังหวัดมหาสารคาม.จำนวนประชากรในอำเภอ
นาเขือก. กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมควบคุมมลพิษ. ๒๕๖๒ **รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย** แหล่งที่มา :

<http://air๔thai.pcd.go.th/webV๒/station.php?station=๔๖t>

กรมพัฒนาที่ดิน. **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์) แหล่งที่มา :

<http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๕

กรมส่งเสริมการเกษตร. **แหล่งน้ำในอำเภอณาเขือก** แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>

กรมพัฒนาที่ดิน. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมชลประทาน. **ข้อมูลโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยค้อ** แหล่งที่มา

:<http://mahasarakham.rid.go.th/content๘.htm>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๒. **รายงานผลการวาดแปลง** แหล่งที่มา :

<http://ssmap.doae.go.th/geofarmer/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๑. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**

แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๒. **ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่**

(ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดมหาสารคาม. แหล่งที่มา :

<http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries๑๕.html>

ภาคผนวก

ชื่อโครงการ ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี

๑. หลักการและเหตุผล

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอันดับหนึ่งของตำบลหัวขวาง จากผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของตำบลหนองแดง มีพื้นที่ทำนา ๑๒,๕๘๑ ไร่ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรทำนาเป็นอาชีพหลัก โดยมีจำนวน ๙๖๕ ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด ๙๖๕ ครัวเรือน ซึ่งโดยปกติสภาพทั่วไปในการทำนา มักจะประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี มีการปนเปื้อนของโรคแมลง และเกษตรกรมักจะไม่ได้อำนาจการคัดพันธุ์ข้าว จึงทำให้ผลผลิตต่ำไม่มีคุณภาพ

ในปีที่ผ่านมาสภาพการทำนาของตำบลหัวขวาง สภาพปัญหาสภาวะแห้งแล้ง ทำให้คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ลดลง ไม่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดีในปีต่อไป ทั้งนี้ยังขาดปัจจัยสนับสนุนในการผลิตอย่างต่อเนื่อง เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้อินทรีย์วัตถุ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดตั้งกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี เพื่อให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างเพียงพอในการผลิตข้าวให้มีประสิทธิภาพได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ และเพื่อให้เกษตรกรได้ทดลองจัดทำแปลงสาธิตข้าวพันธุ์ดี เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๑. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างเพียงพอในการผลิตข้าวให้มีประสิทธิภาพ ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ
๒. เกษตรกรผู้ร่วมโครงการทุกหมู่บ้านจะได้จัดทำแปลงสาธิตข้าวพันธุ์ดี และได้รับความรู้โดยผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร
๓. เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารกลุ่ม/กองทุน

๒. เป้าหมาย

๑. เกษตรกรทุกหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อยหมู่บ้านละ ๕ คน ในพื้นที่ตำบลเขวาไร่
๒. ตำบลหนองแดงมีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อย ๑ กองทุน วงเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๓. ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือน กันยายน ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐

๔. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ ๑,๒,๓,๔,๕,๗,๘,๑๐ ตำบลหนองแดง

๕. กิจกรรม

ที่	กิจกรรม	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑	จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ								
๒	ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.								
๓	ประสานงานกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว								
๔	ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ								
๕	มอบปัจจัยการผลิต								
๖	ดำเนินการตามโครงการฯ								
๗	ติดตามและประเมินผล								

๖. วิธีการดำเนินงาน

- ๖.๑จัดทำโครงการเพื่อเสนออนุมัติ (จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล)
- ๖.๒ประชุมชี้แจงคณะกรรมการบริหารศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล ผู้นำชุมชนและสมาชิก อบต.
- ๖.๓ประสานงานกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว
- ๖.๔ฝึกอบรมเกษตรกรผู้ร่วมโครงการฯ
- ๖.๕ มอบปัจจัยการผลิต
- ๖.๖ ดำเนินการตามโครงการฯ
- ๖.๗ ติดตามและประเมินผล

๗. งบประมาณ

- ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี กข. ๖ จำนวน ๘,๐๐๐ กก.๑ ละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าขนส่งเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๘,๐๐๐ กก.๑ ละ ๔ บาท เป็นเงิน ๓๒,๐๐๐ บาท
 - ค่าวัสดุโครงการ ปัจจัยการผลิต,การฝึกอบรม เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐ บาท
 - ค่าติดตามประเมินผล เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒๙๒,๐๐๐ บาท (เก้าหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน)

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๘.๒เกษตรกรผู้ร่วมโครงการทุกรั้วเรือนได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ภารกิจและการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแดง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองแดง มีเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีใช้ในการผลิตข้าว ทุกรั้วเรือน ครั้วเรือนละไม่ต่ำกว่า ๓ ไร่

๘.๓เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการกองทุนและมีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวของตำบลอย่างน้อย ๑ กองทุน วงเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๘.๔ เกษตรกรมีผลผลิตเพิ่มขึ้นทุกครั้วเรือน และทำให้มีรายได้เพิ่มปีละ ๑,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาทต่อครั้วเรือน

๑๐. ตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- ๑๐.๑ เกษตรกรได้เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อยครัวเรือนละ ๓ ไร่ (๒๐ กก.)
- ๑๐.๒ มีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีอย่างน้อย ๑ กองทุน วงเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท
- ๑๐.๓ เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยและมีรายได้เพิ่มปีละ ๑,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรมันสำปะหลังตามการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning)

๑. หลักการและเหตุผล

มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย มีพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ จำนวน ๘.๐๒๕ ล้านไร่ ครอบคลุมพื้นที่ ๕๐ จังหวัด มีเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๔๙๔,๖๙๐ ครัวเรือน โดยจำแนกสัดส่วนเกษตรกรออกเป็น ๓ กลุ่ม ตามขนาดการถือครองพื้นที่การเพาะปลูก โดยพื้นที่ปลูกขนาดน้อยกว่า ๑๐ ไร่ ๕๕.๗๙ % พื้นที่ปลูกขนาด ๑๐-๒๕ ไร่ ๓๑.๗% และพื้นที่ปลูกขนาดมากกว่า ๒๕ ไร่ ๑๓.๐๖% ในปีการผลิต ๒๕๖๐/๖๑ มีผลผลิต จำนวน ๒๗.๘๗๕ ล้านตัน ในขณะที่ความต้องการใช้ในภาพรวมของประเทศไทยมีประมาณ ๔๑.๓๓ ล้านตัน ปัญหาส่วนใหญ่ของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง คือ ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาจากโรคและแมลงศัตรูพืช ส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังยังมีรายได้น้อยเมื่อเทียบกับการลงทุน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีพื้นที่ปลูกขนาดน้อยกว่า ๑๐ ไร่ ยังคงมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน

มันสำปะหลังได้ถูกกำหนดให้เป็นสินค้ายุทธศาสตร์ของประเทศ โดยกำหนดยุทธศาสตร์สินค้าเกษตรมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๙ มีเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังและ ในพื้นที่ตำบลเขวาไร่พบว่า จากการจัดการศักยภาพพื้นที่ของกรมพัฒนาที่ดิน ปี ๒๕๕๙ ตำบลเขวาไร่มีพื้นที่เหมาะสมปานกลางในการปลูกมันสำปะหลัง ๓๔,๕๐๗ ไร่คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๗ แต่ในการปลูกมันสำปะหลังจริงของเกษตรกรจากการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจพบว่า มีการปลูกมันสำปะหลังเพียง ๗,๖๑๒.๕๐ ไร่ ฉะนั้นเพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีความสามารถในการผลิตมันสำปะหลังที่ตอบสนองกับยุทธศาสตร์และนโยบายลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งผลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในอาชีพของเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลัง

๑๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้และทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง การสำรวจติดตามเพื่อระวังและจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง และศัตรูอื่นๆ
๒. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดเครือข่ายผู้ผลิตมันสำปะหลัง สำหรับเป็นกลไกเชื่อมโยงการผลิตและการตลาดของเกษตรกรไปสู่แปลงใหญ่

๑๒ เป้าหมาย

เกษตรกรหมู่ ๖ และหมู่ ๙ ตำบลหนองแดง ที่มีพื้นที่ S๑ S๒ ของเขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๑๐๐ ราย ๕๐๐ ไร่

๑๓ ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน ของปี ๒๕๖๗- ๒๕๗๐

๑๔ พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ ๖ และหมู่ ๙ ตำบลหนองแดง

๑๕ กิจกรรม

กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	ช่วงระยะเวลาดำเนินการ ต.ค. ๖๑ - ก.ย. ๖๒																			
		ไตรมาสที่ ๑			ไตรมาสที่ ๒			ไตรมาสที่ ๓			ไตรมาสที่ ๔										
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.								
๑. กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ๑. ถ่ายทอดเทคโนโลยี และ - จัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๓ ครั้ง - ค่าวัสดุในการฝึกอบรม	๕๕,๐๐๐ ๑๐,๐๐๐ ๗๕๐,๐๐๐				๕๕,๐๐๐ ๑๐,๐๐๐																
๒. สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการปรับเปลี่ยนการผลิตพืช																					
๓. ติดตามประเมินผล	๗,๒๐๐																				
รวมทั้งสิ้น	๒๖๒๔๔๐																				

๗. เงื่อนไขและวิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการเขตการจัดการบริหารจัดการสินค้าน้ำเกษตร (Zoning) พื้นที่ S๑ S๒ตามกรมพัฒนาที่ดิน

๒. จัดเวทีประเมินความต้องการและความจำเป็น ที่จะต้องใช้เทคโนโลยีการเกษตรสำหรับกำหนดเป็นทิศทางในการพัฒนา และจัดกระบวนการเรียนรู้ จำนวน ๓ ครั้งดังนี้

๒.๑ ครั้งที่ ๑ จัดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องการเพิ่มศักยภาพการผลิต ระบบการผลิต และเพิ่มกิจกรรมในฟาร์ม

๒.๒ ครั้งที่ ๒ จัดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ประกอบด้วย การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต และการพัฒนาคุณภาพ

๒.๓ ครั้งที่ ๓ จัดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเชื่อมโยงการตลาดมันสำปะหลัง

๓.สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการปรับเปลี่ยนการผลิตพืชชนิดใหม่ที่เหมาะสม/เกษตรผสมผสาน

๘. งบประมาณ

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

๑.จัดเวทีประเมินความต้องการและความจำเป็นจัดกระบวนการเรียนรู้

งบประมาณ ๔๕,๐๐๐ บาท

- ค่าอาหารสำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ รายๆละ ๓ มื้อๆละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับเกษตรกร จำนวน ๑๐๐ รายๆละ ๒ มื้อๆละ ๒๕ บาท จำนวน ๓ ครั้ง เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท
- ค่าวัสดุในการฝึกอบรม เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท

๒.สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการปรับเปลี่ยนการผลิตพืชชนิดใหม่ที่เหมาะสม/เกษตร ผสมผสาน
ไร่ ละ ๑๕๐๐ บาท ครั้วเรือนละ ๕ ไร่ จำนวน ๑๐๐ ครั้วเรือน เป็นเงิน ๗๕๐,๐๐๐ บาท

๓.ค่าติดตามประเมินผล เป็นเงิน ๗,๒๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๘๒๗,๒๐๐ บาท (แปดแสนสองหมื่นเจ็ดพันสองร้อยบาทถ้วน)

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

๑. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ๑๐๐ ราย มีความรู้และสามารถนำความรู้ไปปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต มันสำปะหลัง ให้มีประสิทธิภาพและผลผลิตเพิ่มขึ้น

๒. เกษตรกร ๑๐๐ ราย มีความรู้เรื่องโรคใบด่างมันสำปะหลัง การสำรวจ ติดตาม เฝ้าระวัง และจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง

๓. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ๑๐๐ ราย สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังได้ และเตรียมพร้อมที่จะเข้าร่วมแปลงใหญ่ มันสำปะหลัง เกษตรกรมีผลผลิตเพิ่มขึ้นทุกครั้วเรือนและทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

๑. เกษตรกร ๑๐๐ ราย มีความรู้ทักษะการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังได้

๒. เกษตรกร ๑๐๐ ราย มีการเชื่อมโยงเครือข่าย ในด้านการผลิตและการตลาด มันสำปะหลัง

๓. เกษตรกร ๑๐๐ ราย มีความรู้ในการเฝ้าระวังและจัดการโรคใบด่างมันสำปะหลัง

